

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องนี้เป็นกรวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) ศึกษาพฤติกรรม การดูแลผู้ป่วยสูงอายุของนักศึกษาพยาบาลกลุ่มตัวอย่าง วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ชัยนาท โดยมีวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการดูแลผู้ป่วยสูงอายุ ของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ชัยนาท ในด้านความเห็นอกเห็นใจ ด้านความสามารถในการดูแล ด้านความเชื่อมั่นไว้วางใจ ด้านจิตสำนึกความถูกต้องทางศีลธรรมจริยธรรม และด้านทักษะผูกพันในการปฏิบัติงานการดูแล
2. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการดูแลผู้ป่วยสูงอายุของนักศึกษาพยาบาล ตามการรับรู้ของผู้ป่วยสูงอายุโรงพยาบาลชัยนาท
3. เพื่ออธิบายพฤติกรรมการดูแลผู้ป่วยสูงอายุ ของนักศึกษาพยาบาลวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ชัยนาท

กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ใช้วิธีการคัดเลือกจากการสุ่มกลุ่มตัวอย่างเป็นแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) โดยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ นักศึกษาพยาบาลกลุ่มตัวอย่าง ชั้นปีที่ 3 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ชัยนาท จำนวน 10 ราย ซึ่งมีคุณสมบัติ คือ มีระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทั้งในกลุ่มสูง และกลุ่มปานกลาง จำนวนกลุ่มละ 5 คน โดยกระจายกันขึ้นฝึกปฏิบัติการพยาบาลในโรงพยาบาลชัยนาท บนหอผู้ป่วยอายุรกรรมชาย อายุรกรรมหญิง ศัลยกรรมทั่วไปชาย ศัลยกรรมหญิง และศัลยกรรมกระดูกชาย ในจำนวนหอผู้ป่วยละเท่า ๆ กัน และผู้ป่วยสูงอายุกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 10 คน มีคุณสมบัติดังนี้ คือ เป็นผู้ป่วยที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป เข้ารับการรักษาทันทีในหอผู้ป่วยในโรงพยาบาลชัยนาท ทั้ง 5 แห่ง ในระหว่างวันที่ 5 มกราคม พ.ศ. 2541 ถึงวันที่ 2 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2541 และได้รับการดูแลตามประสบการณ์การฝึกภาคปฏิบัติจากนักศึกษาพยาบาลกลุ่มตัวอย่าง โดยมีระดับความรู้ที่ดี ไม่มีอาการสับสน สามารถเข้าใจและติดต่อสื่อสารได้รู้เรื่อง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

เริ่มเก็บรวบรวมข้อมูล ตั้งแต่วันที่ 5 มกราคม พ.ศ. 2541 ถึงวันที่ 14 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2541 รวมระยะเวลา 6 สัปดาห์ โดยผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย จำนวน 3 คน จะทำการสังเกตพฤติกรรมการดูแลผู้ป่วยสูงอายุอย่างมีส่วนร่วม (Participant Observation) ของนักศึกษาพยาบาลที่ตกเป็นกลุ่มตัวอย่าง ชั้นปีที่ 3 จำนวน 10 คน เฉพาะในสถานการณีกิจกรรมการพยาบาลที่เลือกสรร ทั้ง 6 สถานการณ์ บันทึกลงในแบบสังเกตพฤติกรรมการดูแล โดยสังเกตพฤติกรรมบนหอผู้ป่วยทุกวันพฤหัสบดี และวันศุกร์ ตั้งแต่เวลา

08.00 - 16.00 น. สัปดาห์ละ 1.5 วัน และผู้วิจัยจะทำการสัมภาษณ์เชิงลึก ประกอบการบันทึกเทปเสียงคำสัมภาษณ์ในกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาพยาบาล และกลุ่มผู้ช่วยสูงอายุที่ได้รับการดูแลจากนักศึกษาพยาบาล กลุ่มตัวอย่าง ในหอผู้ป่วยแผนกอายุรกรรมและศัลยกรรม โรงพยาบาลชัยนาท ทั้ง 5 หอผู้ป่วย จำนวนกลุ่มละ 10 คน และการสนทนากลุ่มนักศึกษาพยาบาลที่ตกเป็นกลุ่มตัวอย่าง ทั้ง 10 คน ประกอบการจดบันทึกและบันทึกเทปเสียงคำสัมภาษณ์ เพื่อหาพฤติกรรมการดูแลผู้ช่วยสูงอายุของนักศึกษาพยาบาล กลุ่มตัวอย่าง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีจำนวน 6 ชุด ประกอบด้วย

ชุดที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคล ของนักศึกษาพยาบาลกลุ่มตัวอย่าง

ชุดที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคล ของผู้ช่วยสูงอายุกกลุ่มตัวอย่าง

ชุดที่ 3 คู่มือ และแบบสังเกตพฤติกรรมการดูแลผู้ช่วยสูงอายุ ของนักศึกษาพยาบาลในสถานการณ์ที่เลือกสรร 6 สถานการณ์ ได้แก่ การตรวจวัดอุณหภูมิร่างกาย การตรวจนับชีพจร การตรวจการหายใจ การตรวจวัดความดันโลหิต การทำความสะอาดร่างกายและการให้ยารับประทาน

ชุดที่ 4 แนวทางการสัมภาษณ์เชิงลึก เกี่ยวกับการรับรู้พฤติกรรมการดูแลสำหรับกลุ่มตัวอย่าง นักศึกษาพยาบาล และผู้ช่วยสูงอายุ

ชุดที่ 5 การบันทึกรายงานการดูแลผู้ช่วยสูงอายุของนักศึกษาพยาบาลกลุ่มตัวอย่าง

ชุดที่ 6 คู่มือการจัดกลุ่มสนทนาสำหรับนักศึกษาพยาบาลกลุ่มตัวอย่าง

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาพยาบาลและผู้ช่วยสูงอายุ โดยการแจกแจงความถี่ ร้อยละ พิสัย และค่าเฉลี่ย
2. พฤติกรรมการดูแลผู้ช่วยสูงอายุ ของนักศึกษาพยาบาลกลุ่มตัวอย่าง จากการสังเกต โดยการวิเคราะห์และการแจกแจงความถี่ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมการดูแลผู้ช่วยสูงอายุ เป็นรายบุคคล โดยรวมทั้งกลุ่ม และรายตัว
3. ข้อมูลที่ได้จากการสังเกต จะนำมาวิเคราะห์เพื่อให้ได้แบบแผนการแสดงพฤติกรรมการดูแลผู้ช่วยสูงอายุ ของนักศึกษาพยาบาลที่ปฏิบัติจริงในสภาพการณ์ปัจจุบัน และข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกทั้งในกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาพยาบาลและผู้ช่วยสูงอายุ รวมถึงข้อมูลจากการสนทนากลุ่มนักศึกษาพยาบาลกลุ่มตัวอย่าง จะถูกนำมาวิเคราะห์โดยการถอดข้อความเป็นรายบรรทัดจากเทปบันทึกเสียง จดบันทึกโน้ตเพิ่มลงรหัส วิเคราะห์ข้อความ จัดหมวดหมู่ของข้อมูล นำเสนอข้อความที่สำคัญ เชื่อมโยงความสัมพันธ์ เปรียบเทียบความหมายและอธิบายพฤติกรรมการดูแลผู้ช่วยสูงอายุ เพื่อแจกแจงหาพฤติกรรมการดูแลผู้ช่วยสูงอายุ ตามการรับรู้ของนักศึกษาพยาบาลกลุ่มตัวอย่าง และการรับรู้ของผู้ช่วยสูงอายุกกลุ่มตัวอย่าง

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลสถานภาพส่วนบุคคลของนักศึกษาพยาบาลกลุ่มตัวอย่าง

- 1.1 อายุ นักศึกษาพยาบาลกลุ่มตัวอย่างกลุ่มตัวอย่างมีอายุระหว่าง 20 - 24 ปี อายุเฉลี่ย 20.90 ปี
- 1.2 สัญชาติและเชื้อชาติ นักศึกษาพยาบาลกลุ่มตัวอย่างทุกรายมีสัญชาติ และเชื้อชาติไทย
- 1.3 ศาสนา นักศึกษาพยาบาลกลุ่มตัวอย่างกลุ่มตัวอย่างทุกราย นับถือศาสนาพุทธ
- 1.4 ภูมิลำเนา ส่วนใหญ่ นักศึกษาพยาบาลกลุ่มตัวอย่าง อาศัยอยู่ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยอยู่ในจังหวัดชัยภูมิ จำนวน 5 คน อยู่ในเขตภาคกลาง จำนวน 4 คน และอยู่ในเขตภาคเหนือจำนวน 1 คน
- 1.5 ระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน นักศึกษาพยาบาลกลุ่มตัวอย่างมีระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน อยู่ระหว่าง 2.37 - 3.35 คะแนนสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยเฉลี่ย คือ 2.96
- 1.6 อาชีพบิดา ส่วนใหญ่พบว่าบิดาของนักศึกษาพยาบาลกลุ่มตัวอย่าง ประกอบอาชีพเกษตรกรรวม จำนวน 6 คน อาชีพรับราชการ จำนวน 3 คน และค้าขาย จำนวน 1 คน
- 1.7 อาชีพมารดา มารดาของนักศึกษาพยาบาลกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรวม จำนวน 6 คน อาชีพแม่บ้าน จำนวน 2 คน และค้าขาย จำนวน 1 คน
- 1.8 รายได้ของครอบครัวต่อเดือนของนักศึกษาพยาบาลกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่มีรายได้ระหว่าง 1,000 - 1,500 บาท มีจำนวน 5 คน รายได้เฉลี่ยของครอบครัวโดยรวมทุกราย 8,100 บาท
- 1.9 สถานภาพสมรสของบิดามารดา บิดามารดาของนักศึกษาพยาบาลกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่มี สถานภาพสมรสคู่ จำนวน 9 คน และสถานภาพสมรสหย่า จำนวน 1 คน
- 1.10 การมีผู้สูงอายุในครอบครัว นักศึกษาพยาบาลกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีผู้สูงอายุอาศัยรวมอยู่ในครอบครัว พบจำนวน 7 คน และไม่มีผู้สูงอายุอาศัยในครอบครัว จำนวน 3 คน
- 1.11 ลักษณะครอบครัว ส่วนใหญ่ นักศึกษาพยาบาลกลุ่มตัวอย่าง มีลักษณะแบบครอบครัวแบบ ครอบครัวขยาย จำนวน 7 คน และมีลักษณะแบบครอบครัวเดี่ยว จำนวน 3 คน
- 1.12 ประสบการณ์ในการดูแลผู้ป่วยสูงอายุ นักศึกษาพยาบาลกลุ่มตัวอย่างทุกรายมีประสบการณ์ เคยให้การดูแลผู้ป่วยสูงอายุทั้งในแผนกอายุรกรรม และศัลยกรรม
- 1.13 แผนกหอผู้ป่วยที่ปฏิบัติงาน ส่วนใหญ่ นักศึกษาพยาบาลกลุ่มตัวอย่างฝึกปฏิบัติในหอผู้ป่วย แผนกศัลยกรรม จำนวน 6 คน และปฏิบัติในหอผู้ป่วยแผนกอายุรกรรม จำนวน 4 คน

ตอนที่ 2 ข้อมูลสถานการณ์ส่วนบุคคล ของผู้ป่วยสูงอายุกลุ่มตัวอย่าง

- 2.1 เพศ ผู้ป่วยสูงอายุกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่เป็นเพศชายจำนวน 6 คน และเพศหญิงจำนวน 4 คน
- 2.2 อายุ ผู้ป่วยสูงอายุกลุ่มตัวอย่าง มีอายุระหว่าง 64 - 87 ปี และมีอายุเฉลี่ย 71.80 ปี
- 2.3 สัญชาติและเชื้อชาติ ผู้ป่วยสูงอายุกลุ่มตัวอย่าง ทุกรายถือสัญชาติไทย และเชื้อชาติไทย
- 2.4 ศาสนา ผู้ป่วยสูงอายุกลุ่มตัวอย่าง ทุกรายนับถือศาสนาพุทธ
- 2.5 สถานภาพผู้ป่วยสูงอายุกลุ่มตัวอย่าง มีสถานภาพคู่และหม้าย จำนวนเท่า ๆ กัน กลุ่มละ 5 คน

26 อาชีพ ส่วนใหญ่ผู้ป่วยสูงอายุกลุ่มตัวอย่าง ไม่ได้ประกอบอาชีพ มีจำนวน 5 คน มีอาชีพเกษตรกรรม จำนวน 4 คน และถือศีล จำนวน 1 คน

27 การศึกษา ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา จำนวน 7 คน ไม่ได้ศึกษา มีจำนวน 2 คน และระดับมัธยมศึกษา จำนวน 1 คน

28 ประสบการณ์เข้ารับการรักษาทันทีในโรงพยาบาล ส่วนใหญ่เข้ารับการรักษาทันทีเป็นครั้งแรก มีจำนวน 6 คน และเคยเข้ารับการรักษาทันที มีจำนวน 4 คน

29 บทบาทของครอบครัว ผู้ป่วยสูงอายุกลุ่มตัวอย่างทุกรายมีบทบาทเป็นสมาชิกของครอบครัว

210 การวินิจฉัยโรค มีการเจ็บป่วยด้วยโรคที่เกี่ยวข้องกับระบบผิวหนัง จำนวน 3 คน ประกอบด้วยเป็น Infection wound 2 ราย และ Perineum Abscess 1 ราย โรคในระบบทางเดินอาหารพบ 3 ราย ได้แก่ Upper gastrointestinal Hemorrhage, Carcinoma Rectum และ Abdominal pain โรคระบบไหลเวียนเลือดพบ 2 คน ได้แก่ Congestive Heart Failure และโรคระบบกระดูกและกล้ามเนื้อ จำนวน 2 คน ได้แก่ Open Fracture

211 ประวัติเจ็บป่วยในอดีต ผู้ป่วยสูงอายุกลุ่มตัวอย่างมีโรคประจำตัว มีจำนวน 5 คน ได้แก่ โรคเบาหวาน จำนวน 3 คน โรคความโลหิตสูง จำนวน 1 คน และโรคกระเพาะอาหารจำนวน 1 คน และมีจำนวน 5 คนมีสุขภาพแข็งแรงไม่มีโรคประจำตัว

212 รายได้ต่อเดือนของผู้ป่วยสูงอายุกลุ่มตัวอย่าง มีรายได้ระหว่าง 500 – 3,000 บาท ส่วนใหญ่มีรายได้ระหว่าง 1,000 – 1,500 บาท จำนวน 6 คน และรายได้เฉลี่ยโดยรวม 1,500 บาท

213 ผู้ป่วยสูงอายุกลุ่มตัวอย่างทุกรายมีระดับรู้สึกตัวดี พุดคุยสื่อสารรู้เรื่อง และเข้าใจ โดยมีระดับสมรรถภาพสมองของผู้ป่วยสูงอายุพบว่า ในระดับดี จำนวน 8 คน และระดับปานกลางไม่สับสน จำนวน 2 คน

ตอนที่ 3 พฤติกรรมการดูแลผู้ป่วยสูงอายุ จากการสังเกตและตามการรับรู้ นักศึกษาพยาบาลกลุ่มตัวอย่าง

3.1 แบบแผนพฤติกรรมกรรมการดูแลผู้ป่วยสูงอายุของนักศึกษาพยาบาลกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วยพฤติกรรม 8 ด้าน ที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องกัน การปฏิบัติพฤติกรรมที่เริ่มจากเกิดความรู้สึกในใจของนักศึกษาพยาบาล โดยมีความรู้ความสามารถในการให้การดูแลผู้ป่วยสูงอายุ เป็นพื้นฐานร่วมกับเกิดพันธะผูกพันในการปฏิบัติงานการดูแล เป็นสิ่งที่ช่วยเสริมทำให้เกิดความมั่นใจตนเองในการปฏิบัติกิจกรรมการพยาบาลต่าง ๆ ให้กับผู้ป่วยสูงอายุ ภายใต้การมีจิตสำนึกความถูกต้องทางศีลธรรมและจริยธรรม เป็นกรอบนำในการปฏิบัติงานการดูแลผู้ป่วยสูงอายุ และนอกจากนี้ นักศึกษาพยาบาลยังให้ความสำคัญ และเกิดความตระหนักถึงพฤติกรรมด้านการให้ความเคารพนับถือ และการให้คุณค่า ศักดิ์ศรีความเป็นบุคคลของผู้ป่วยสูงอายุ โดยพฤติกรรมกรรมการดูแลผู้ป่วยสูงอายุที่ได้ปฏิบัติ ประกอบด้วยพฤติกรรมย่อย ดังนี้

1. ด้านความรู้สึกในฐานะความเป็นมนุษย์ ทุกฝ่ายรับรู้ตรงกันว่า ความรู้สึกรัก และสงสารผู้ป่วยสูงอายุ เป็นการแสดงขั้นพื้นฐานที่เกิดขึ้นก่อนให้การดูแล ที่จะป็นแรงกระตุ้นก่อให้เกิดการแสดงพฤติกรรมกรรมการดูแลต่าง ๆ

2. ด้านพันธะผูกพันในการปฏิบัติงานการดูแล ประกอบด้วย การแสดงออกถึง ความปรารถนา ออยากให้อุดูแล ตั้งใจในการทำงาน แสดงความเต็มใจ จริงใจในการปฏิบัติ อาสาเสนอตัวให้ความช่วยเหลือ และให้ความอดทน

3. ด้านความสามารถในการให้การดูแล นักศึกษาพยาบาลกลุ่มตัวอย่างทุกรายรับรู้สอดคล้อง ตรงกันว่า เป็นพื้นฐานของการแสดงถึงความสามารถในการดูแลเชิงวิชาชีพ ได้แก่ การปฏิบัติทักษะการดูแล ถูกต้องบนพื้นฐานความรู้ ใช้กระบวนการพยาบาลในการปฏิบัติงาน และเฝ้าระวังติดตามอาการเปลี่ยนแปลง

4. ด้านความเห็นอกเห็นใจ เป็นพฤติกรรมในส่วนของกรปฏิบัติในการให้การดูแลช่วยเหลือ ร่วมกับการใส่ความรู้สึกเข้าไปในการปฏิบัติงานการดูแล ประกอบด้วย การแสดงออกถึงเอาใจใส่ห่วงใย ให้ความสนใจตลอดเวลา ให้ความเข้าใจ ให้ความรู้สึกร่วมเห็นใจ การอยู่เฝ้าดูแล ให้ความสนใจที่เริมแรง รับฟังอย่างตั้งใจ ไวต่อการรับรู้ความรู้สึก บรรเทาอาการเจ็บปวดหรือให้ความสุขสบาย เปิดโอกาสให้ระบาย ความรู้สึกหรือแสดงความคิดเห็น และสนองตามความต้องการทันที

5. ด้านความเชื่อมั่นไวใจ เกิดขึ้นในการมีปฏิสัมพันธ์ ประกอบด้วย การเข้าไปหาอย่างสม่ำเสมอ ทักทายอย่างเป็นมิตร สร้างบรรยากาศเป็นกันเอง ปฏิบัติด้วยความมั่นใจ ให้การยอมรับ ให้กำลังใจ การสอนและให้คำแนะนำ การให้ข้อมูลและคำอธิบาย และเปิดโอกาสให้ญาติมีส่วนร่วมในการดูแล

6. ด้านให้ความเคารพนับถือ เห็นว่าเป็นพฤติกรรมที่มีความสำคัญด้านหนึ่ง ที่มีผลต่อการ ดูแลผู้ป่วยสูงอายุทางทันตจิตใจ ได้แก่ ปฏิบัติการดูแลดูญาติ ใช้สรรพนามแทนการเรียกตนเอง ใช้คำพูด เหมาะสมคำนึงถึงวัยสูงอายุ แสดงความอ่อนน้อมสุภาพ และบอกกล่าวขอโทษหรือขออนุญาต

7. ด้านให้คุณค่า คักดิ์ศรีความเป็นบุคคลคน จะส่งเสริมให้ผู้ป่วยสูงอายุเกิดความรู้สึกมีคุณค่า ในตนเอง ได้รับความสำคัญ ได้รับความเกียรติ คักดิ์ศรีในการปฏิบัติขณะที่ได้รับการดูแลเยี่ยมมุนะษย์และสิทธิ ความเป็นบุคคล ประกอบด้วย บอกกล่าวหรือแจ้งให้ผู้ป่วยสูงอายุทราบ บอกวัตถุประสงค์เหตุผลของการ ปฏิบัติ ให้ความเป็นอิสระส่วนบุคคล ให้สิทธิความเป็นบุคคล การกระตุ้นและส่งเสริมให้พึ่งพาตนเอง

8. ด้านจิตสำนึกความถูกต้องทางศีลธรรม จริยธรรม ช่วยก้ำกัการทำงานการดูแล เกิดขึ้น จากความสำนึกในการปฏิบัติงานตามจรรยาบรรณ และจริยธรรม ประกอบด้วย การแสดงความซื่อสัตย์ ป้องกันอันตราย ให้ความเสมอภาค และพูดบอกกล่าวความจริง

โดยภาพรวมจากการสังเกตพฤติกรรมการดูแลผู้ป่วยสูงอายุ ของนักศึกษาพยาบาลที่ตกเป็น กลุ่มตัวอย่าง โดยรวมทุกสถานการณ์ พบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนของการปฏิบัติพฤติกรรมการดูแล ระหว่าง 159 – 267 จากคะแนนเต็ม 0-375 มีพฤติกรรมการดูแลในระดับปานกลาง และส่วนใหญ่ นักศึกษาพยาบาล กลุ่มตัวอย่างปฏิบัติพฤติกรรมการดูแลในระดับดี จำนวน 5 คน มีพฤติกรรมการดูแลในระดับปานกลาง จำนวน 3 คน และในระดับต่ำ จำนวน 2 คน

เมื่อพิจารณาพฤติกรรมการดูแลรายด้าน พบว่า นักศึกษาพยาบาลกลุ่มตัวอย่างทุกรายมี พฤติกรรมด้านความสามารถในการดูแล ด้านจิตสำนึกความถูกต้องทางศีลธรรมจริยธรรม และด้านพันธะ

ผูกพันในการปฏิบัติงานการดูแล อยู่ในระดับดี ส่วนพฤติกรรมด้านความเห็นอกเห็นใจ และด้านความเชื่อมั่นไว้ใจ พบว่าปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

3.2 เนื่องไขการแสดงพฤติกรรมการดูแล จากการสังเกตและตามการรับรู้ของนักศึกษาพยาบาล กลุ่มตัวอย่าง และผู้ช่วยสูงอายุกลุ่มตัวอย่าง เป็นการแสดงออกของนักศึกษาพยาบาลที่ ประกอบด้วย พฤติกรรมในส่วนที่เป็นความรู้สึก และเป็นการปฏิบัติพฤติกรรมในส่วนที่เป็นการกระทำ ที่เกิดขึ้นอย่างผสมผสานต่อเนื่องกันในขณะที่มีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน ดังนี้

พฤติกรรมในส่วนความรู้สึก ที่มีภายในใจของนักศึกษาพยาบาลกลุ่มตัวอย่าง จะเป็นสิ่งที่เกิด ร่วมกับการกระทำ โดยจะแรงผลักดัน และส่งเสริมให้เกิดการแสดงออก ซึ่งการกระทำในการดูแลผู้ช่วยสูงอายุ และตอบสนองบทบาทหน้าที่การดูแลตามมา ได้แก่ พฤติกรรมด้านความรู้สึกในฐานะความเป็นมนุษย์ และด้านความเห็นอกเห็นใจ ประกอบด้วยความรัก สงสาร มีเมตตาปรารถนาดีต่อผู้ช่วยสูงอายุ เห็นอกเห็นใจ ให้ความสนใจ เอื้ออาทรเอาใจใส่ ร่วมรู้สึก เข้าใจ ไวต่อการรับรู้ความรู้สึก ให้การยอมรับ มีความสุขสบายทั้งร่างกายและจิตใจ

พฤติกรรมในส่วนการกระทำ ที่แสดงออกด้วยกิริยาท่าทาง การสัมผัส สีหน้า การใช้คำพูดและการปฏิบัติที่ใช้อุปกรณ์เครื่องมือต่าง ๆ ในขณะที่ให้การพยาบาลผู้ช่วยสูงอายุ ได้แก่ การกระทำภายใต้ พฤติกรรมด้านความสามารถในการดูแล ด้านพันธะผูกพันในการปฏิบัติงานการดูแล และด้านการมีจิตสำนึก ความถูกต้องทางศีลธรรมจริยธรรม ด้วยความตั้งใจ ท่าทีกระตือรือร้น เต็มใจสมัครใจ จริงใจ เสนอตัวที่จะช่วยเหลือ มีความอดทนด้วยการควบคุมตนเองให้เหมาะสม ปฏิบัติกับจุดญาติมิตร มีสัมมาคารวะให้การพ ในความอาวุโสด้วยคำพูด และกิริยาท่าทางที่ละเอียดอ่อน นุ่มนวล ย่อนโยน ร่วมรับฟังอย่างตั้งใจ ให้ความสำคัญในคุณค่าส่งเสริมให้กำลังใจกับผู้ช่วยสูงอายุ ให้ความสุขสบาย และซื่อสัตย์ ป้องกันอันตราย ให้ความเสมอภาค การบอกกล่าวความจริง

3.3 จากการศึกษาข้อมูลโดยละเอียด จะพบว่าของการแสดงพฤติกรรมการดูแลผู้ช่วยสูงอายุ ของนักศึกษาพยาบาลกลุ่มตัวอย่าง มีความสัมพันธ์กับปัจจัยทางลักษณะสถานภาพส่วนบุคคล ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และปัจจัยทางสภาพแวดล้อม เช่น อายุ เพศ และลักษณะการเจ็บป่วย ของผู้ช่วยสูงอายุ ยังพบว่า ปัจจัยที่ผู้วิจัยไม่ได้นำมาศึกษา แต่พบในงานวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ การมีผู้สูงอายุ ในครอบครัว ความผูกพันกับผู้สูงอายุ เจตคติต่อผู้สูงอายุ และต่อวิชาชีพ การปลูกฝังอบรมเลี้ยงดู ค่านิยม วัฒนธรรม จากการจัดการศึกษาภาคปฏิบัติ ภาระการทำงาน จำนวนนักศึกษาพยาบาลที่ขึ้นฝึกปฏิบัติ งานมาก แบบอย่างการแสดงพฤติกรรมการดูแลที่เหมาะสมจากพยาบาลวิชาชีพ และอาจารย์พยาบาลมีน้อย อุปกรณ์ของใช้ในการปฏิบัติงานมีจำนวนจำกัดไม่เพียงพอ สิ่งเหล่านี้มีผลสนับสนุน และขัดขวางต่อการแสดงพฤติกรรมการดูแลที่เหมาะสม ทำให้พฤติกรรมการดูแลของนักศึกษาพยาบาลกลุ่มตัวอย่างแต่ละราย อยู่ในระดับแตกต่างกัน เมื่อพิจารณาจากปัจจัยต่าง ๆ จะพบว่า

นักศึกษาพยาบาลกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน โดยพบในกลุ่มสูงมีค่าคะแนนพฤติกรรมการดูแลสูงกว่า ผู้ที่มีระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลาง แต่พบว่าปฏิบัติพฤติกรรมในระดับเดียวกัน คือระดับปานกลาง โดยกลุ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ให้ความหมายและอธิบายพฤติกรรมการดูแลในทุกด้าน เข้มงวดมากกว่า กลุ่มระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลาง

พฤติกรรมการดูแลผู้ป่วยสูงอายุ ที่ปฏิบัติต่อผู้ป่วยสูงอายุเพศหญิง และเพศชายมีลักษณะการแสดงออกแตกต่างกัน โดยค่าคะแนนพฤติกรรมการดูแลผู้ป่วยสูงอายุเพศชายสูงกว่าเพศหญิง แต่พบว่าปฏิบัติพฤติกรรมการดูแลในระดับเดียวกัน คือ ระดับปานกลาง ส่วนใหญ่เห็นว่า กระทำต่อผู้ป่วยสูงอายุเพศชายต้องใช้คำพูดอย่างสุภาพ ระวังระวังในการสัมผัสมากกว่าเพศหญิง และพฤติกรรมด้านความเห็นอกเห็นใจเข้าไปพูดคุยจะปฏิบัติน้อยกว่าเพศหญิง และจะแสดงพฤติกรรมการดูแลมากขึ้น โดยคำนึงถึงลักษณะอาการเจ็บป่วย ความรุนแรงของอาการ ความสามารถในการดูแลตนเองของผู้ป่วยสูงอายุ พบว่า ค่าคะแนนพฤติกรรมการดูแลในกลุ่มที่ดูแลผู้ป่วยแผนกอายุรกรรมอยู่ในระดับดี และสูงกว่ากลุ่มที่ดูแลผู้ป่วยในแผนกศัลยกรรมที่ปฏิบัติในระดับ ปานกลาง

อายุของผู้ป่วยสูงอายุ พบว่า ค่าคะแนนเฉลี่ยโดยรวมพฤติกรรมการดูแลในทุกสถานการณ์ของนักศึกษาพยาบาลกลุ่มตัวอย่างที่ดูแลผู้ป่วยวัยสูงอายุตอนกลาง และตอนปลาย ที่มีอายุเท่ากับและเกินกว่า 70 ปีขึ้นไป มีพฤติกรรมในระดับดี และสูงกว่าผู้ดูแลผู้ป่วยวัยสูงอายุตอนต้น ที่มีอายุระหว่าง 60 - 69 ปี มีพฤติกรรมในระดับปานกลาง โดยพบว่า ความปรารถนาที่อยากให้การดูแลจะมีมากขึ้นตามอายุ และความรู้สึก ความต้องการการพยาบาลที่สนองตอบกลับมากทางบวก ของผู้ป่วยสูงอายุที่มากขึ้น และความสามารถในการดูแลตนเองของผู้ป่วยสูงอายุลดลง

ด้านเจตคติต่อผู้ป่วยสูงอายุ พบว่า ที่มีเจตคติที่ดี โดยชอบพูดคุยและดูแลผู้ป่วยสูงอายุ จะแสดงพฤติกรรมการดูแลดีกว่ากลุ่มที่มีเจตคติทางลบ ทำให้เกิดความรู้สึกเต็มใจ และปรารถนาในการให้การดูแลมากกว่า บุคลิกภาพของนักศึกษาพยาบาลกลุ่มตัวอย่าง มีผลต่อการควบคุมอารมณ์ การปรับตัว และความเข้าใจในการแสดงพฤติกรรมการดูแลต่อผู้ป่วยสูงอายุได้ดีกว่า

นอกจากนี้ การมีผู้สูงอายุในครอบครัว ความผูกพันกับผู้สูงอายุ และเคยมีประสบการณ์ในการดูแลผู้สูงอายุในครอบครัวมาก่อน มีผลต่อการแสดงพฤติกรรมการดูแลทำให้ได้ใกล้ชิดกับผู้สูงอายุ จะมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับการแสดงพฤติกรรมการดูแล ในการให้การดูแลของนักศึกษาพยาบาลกลุ่มตัวอย่างส่วนมากเห็นว่า และมีความเข้าใจถึงสภาพจิตใจความต้องการของผู้ป่วยสูงอายุได้ง่าย เกิดความรู้สึกร่วมในขณะให้การดูแลผู้สูงอายุ ช่วยสร้างสัมพันธภาพได้เร็ว และปฏิบัติเป็นธรรมชาติ นักศึกษาพยาบาลกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่รับรู้ ผู้ที่มีความรักในวิชาชีพ จะต้องมีความเสียสละทุกอย่าง ต้องมีความอดทน ก็จะทำให้ปฏิบัติพฤติกรรมได้ดีขึ้น รวมถึงการมีจิตสำนึกที่ดีในการปฏิบัติงานการดูแล

และปัจจัยภายนอกอื่น ๆ ที่มีผลต่อการแสดงพฤติกรรมการดูแล ตามการรับรู้ของนักศึกษาพยาบาลกลุ่มตัวอย่าง พบว่า เกิดจากภาระงานที่ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติบนหอผู้ป่วยที่มากเกินไป มีผลขัดขวางหรือส่งเสริมการแสดงพฤติกรรมการดูแลให้มากขึ้น โดยเห็นตรงกันว่า ด้านความเห็นอกเห็นใจ เช่น

เช่นอยู่เผื่อดูแลการพูดคุย สัมผัสเพื่อร่วมรับรู้ เปิดโอกาส เป็นต้นเพื่อการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้ป่วยสูงอายุ เป็นสำคัญจะพบว่ามีการปฏิบัติที่กระทำได้ เมื่อเสร็จสิ้นภาระงานหรือเมื่อมีเวลาว่างจากการทำงาน ด้วยเหตุที่ว่าภาระงานที่ได้รับมอบหมายพิเศษ หรือต้องช่วยเหลือการทำงานในการดูแลผู้ป่วยสูงอายุ ที่นอกเหนือจากที่ได้รับมอบหมายร่วมกับบุคลากรอื่น ทั้งจากเพื่อนนักศึกษา พยาบาลประจำการ ประกอบกับนักศึกษาพยาบาลกลุ่มตัวอย่าง เห็นว่า ผู้ป่วยสูงอายุไม่ได้รับความใส่ใจต่อพฤติกรรมดูแลตัวกันนี้ได้น้อย เนื่องจากเป็นพฤติกรรมที่ต้องใช้เวลานานในการปฏิบัติขณะให้การดูแล และอีกประการหนึ่งคือเกิดความกลัวถูกตำหนิหรือถูกมองจากพยาบาลวิชาชีพว่า การเข้าไปพูดคุยดูแลตัวกันจิตใจเป็นหลีกเลี่ยงการทำงาน ในขณะที่ภาระงานหนักที่มีจำนวนมาก และผู้ป่วยที่อยู่ในหอผู้ป่วยมีจำนวนมากขึ้น

ตอนที่ 4 พฤติกรรมการดูแลผู้ป่วยสูงอายุ ตามการรับรู้ของผู้ป่วยสูงอายุกลุ่มตัวอย่าง

4.1 ความสัมพันธ์ของปัจจัยทางสถานภาพข้อมูลส่วนบุคคล ของผู้ป่วยสูงอายุกลุ่มตัวอย่าง สภาพการเจ็บป่วย กับพฤติกรรมการดูแลของนักศึกษาพยาบาลกลุ่มตัวอย่าง ตามการรับรู้ของผู้ป่วยสูงอายุ

พฤติกรรมการดูแลที่ผู้ป่วยสูงอายุ รับรู้จะมีลักษณะที่คล้ายคลึงกันเป็นส่วนใหญ่ เกิดความรู้สึกและความพึงพอใจต่อการดูแล และจากการได้รับคล้ายคลึงกัน ในขณะที่มีลักษณะสถานภาพข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ อาการและความรุนแรงของความเจ็บป่วย ความสามารถในการดูแลตนเองและปัจจัยต่างๆ ทั้งในกลุ่มที่มีเพศ ลักษณะการเจ็บป่วย และระยะเวลาที่เข้าพักรักษาตัวที่แตกต่างกันไป ผู้ป่วยสูงอายุ ระบุว่า กลุ่มที่สามารถช่วยเหลือตนเองในการทำกิจวัตรประจำวันต่าง ๆ มีความต้องการได้รับการดูแลน้อยกว่า กลุ่มที่มีข้อจำกัดทางการเคลื่อนไหว แต่การรับรู้พฤติกรรมการดูแลที่นักศึกษาพยาบาลกลุ่มตัวอย่างปฏิบัติให้ไม่แตกต่างกัน ในขณะที่ผู้ป่วยสูงอายุสามารถรับรู้ถึงความต้องการ และความสามารถในการดูแลตนเองได้ดี สอดคล้องการดูแลของนักศึกษาพยาบาลกลุ่มตัวอย่าง ที่มีเวลาในการส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์และสัมพันธ์ภาพเพื่อการดูแลต่อกันได้มากขึ้น สามารถให้การดูแลอย่างใกล้ชิด จึงเป็นเหตุให้ผู้ป่วยสูงอายุ รับรู้พฤติกรรมการดูแลที่ได้รับจากนักศึกษาพยาบาลกลุ่มตัวอย่างคล้ายคลึงกัน

ตอนที่ 5 พฤติกรรมการดูแลผู้ป่วยสูงอายุ ของนักศึกษาพยาบาล ตามการรับรู้ของกลุ่มตัวอย่าง นักศึกษาพยาบาลและผู้ป่วยสูงอายุ

5.1 พฤติกรรมการดูแลผู้ป่วยสูงอายุ ของนักศึกษาพยาบาลกลุ่มตัวอย่าง และผู้ป่วยสูงอายุ พบว่า รับรู้สอดคล้องตรงกันเป็นส่วนใหญ่ในพฤติกรรมการดูแลทุกด้าน แต่มีบางพฤติกรรมที่ทั้ง 2 กลุ่ม รับรู้ไม่ตรงกันในพฤติกรรมย่อย ใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความสามารถในการปฏิบัติงานการดูแล ด้านความเห็นอกเห็นใจ ด้านความเชื่อมั่นไวใจ และด้านจิตสำนึกความถูกต้องทางศีลธรรมจริยธรรม โดยกลุ่ม นักศึกษาพยาบาลกลุ่มตัวอย่าง ระบุว่าปฏิบัติพฤติกรรมการดูแล ในขณะที่ผู้ป่วยสูงอายุระบุว่านักศึกษาพยาบาลกลุ่มตัวอย่างไม่ได้ปฏิบัติในบางพฤติกรรม ได้แก่ ในด้านการใช้กระบวนการพยาบาลในการปฏิบัติ

งาน ให้ความเข้าใจ ให้ความรู้สึกร่วมเห็นใจ ไวต่อการรับรู้ความรู้สึก เปิดโอกาสให้ระบายความรู้สึก ให้การยอมรับ การให้ข้อมูลและคำอธิบาย ความซื่อสัตย์ และการพูดบอกกล่าวความเป็นจริง

เป็นที่น่าสังเกตว่า พฤติกรรมการดูแลผู้ป่วยสูงอายุ ตามการรับรู้ของนักศึกษาพยาบาลกลุ่มตัวอย่าง และผู้ป่วยสูงอายุกลุ่มตัวอย่าง เป็นความเห็นสอดคล้องตรงกัน เป็นส่วนใหญ่ ข้อสังเกตอีกประการ กลุ่มตัวอย่างทุกคนที่ให้ข้อมูลในครั้งนี ต่างก็ให้คำอธิบายและรับรู้ ว่า พฤติกรรมการดูแลผู้ป่วยสูงอายุของนักศึกษาพยาบาลต้องจำแนกออกได้เป็น 8 ด้าน แต่เมื่อถามถึงการปฏิบัติจริงในการดูแลผู้ป่วยสูงอายุ พบว่า ด้านความสามารถในการปฏิบัติงานส่วนใหญ่แต่ไม่ได้นำเอาความรู้เกี่ยวกับความสูงอายุมานำประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติ อย่างเช่น ในเรื่องการให้ยารับประทาน กับสภาพการเปลี่ยนแปลงทางความเสื่อมตามวัยสูงอายุ การดูแลขมิบของยา เป็นเรื่องที่นักศึกษาพยาบาลกลุ่มตัวอย่างปฏิบัติน้อยมาก

ด้านความเห็นอกเห็นใจ ส่วนใหญ่พบว่าปฏิบัติด้วยการพูดคุยซักถาม ร่วมกับมีการสัมผัสจับต้องตัว รับฟังอย่างตั้งใจ การเฝ้าอยู่ดูแล และให้เวลาไม่รีบเร่ง ซึ่งนักศึกษาพยาบาลกลุ่มตัวอย่างเห็นว่ามีความสำคัญมากในการดูแลผู้ป่วยสูงอายุ แต่จะปฏิบัติเฉพาะเมื่อมีเวลามากพอ

ด้านความเชื่อมั่นไว้ใจ พบว่า ส่วนใหญ่นักศึกษาพยาบาลกลุ่มตัวอย่างไม่มีความมั่นใจในการปฏิบัติงาน จากไม่มีความรู้เพียงพอและไม่เคยปฏิบัติงานการดูแลในกิจกรรมนั้น ประกอบกับบทบาทที่ดำรงอยู่เป็นแค่นักศึกษาพยาบาลซึ่งมีความสามารถในระดับการฝึกหัด จึงทำให้ได้รับความไว้วางใจจากผู้สูงอายุบางรายลดน้อยลงได้

ด้านการให้ความเคารพนับถือและคำนึงถึงความถูกต้องทางศีลธรรมจริยธรรม โดยกลุ่มตัวอย่างเห็นว่าเป็นพฤติกรรมที่นักศึกษาพยาบาลได้ปฏิบัติตลอดเวลา ซึ่งเป็นข้อมูลที่ตรงกับข้อมูลพฤติกรรมที่ได้จากการสังเกต และเห็นพ้องตรงกันที่ผู้ป่วยสูงอายุกลุ่มตัวอย่างรับรู้เป็นส่วนมาก

ด้านการให้คุณค่า คำนึงถึงความเป็นบุคคล พบว่านักศึกษาพยาบาลกลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้และปฏิบัติน้อยที่สุด ในเรื่อง การบอกวัตถุประสงค์หรือเหตุผลการปฏิบัติ ส่วนใหญ่นักศึกษาพยาบาลกลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมการดูแล ด้านพันธะผูกพันในการปฏิบัติงานการดูแล

จากข้อคิดเห็นทั้งหมดที่พบว่า พฤติกรรมการดูแลผู้ป่วยสูงอายุของนักศึกษาพยาบาล เห็นว่าเป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องให้ความสนใจเป็นพิเศษในการดูแลผู้ป่วยสูงอายุ โดยเฉพาะการดูแลด้านจิตใจของผู้ป่วยสูงอายุเป็นเรื่องที่ละเอียดอ่อน ต้องอาศัยความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง ปฏิบัติอย่างอดทน เกิดความรู้สึกรักสงสารและเหมือนได้ดูแลญาติของตนเอง ช่วยให้ให้นักศึกษาพยาบาลกลุ่มตัวอย่าง ให้การดูแลผู้ป่วยสูงอายุมากขึ้น ต้องมีการฝึกฝนปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ และใช้เหตุผลอธิบายการปฏิบัติในทุก ๆ เรื่อง ก็จะช่วยให้นักศึกษาพยาบาลสามารถปฏิบัติงานอย่างมีคุณภาพ เกิดความพึงพอใจ และร่วมรับรู้ตัดสินใจร่วมกัน

นอกจากนี้ กลุ่มตัวอย่างนักศึกษาพยาบาล และผู้ป่วยสูงอายุ เห็นสอดคล้องตรงกันว่า พฤติกรรมการดูแลของนักศึกษาพยาบาลเกิดในสถานการณ์อื่น ๆ ด้วย นอกจากการสังเกตพฤติกรรมการดูแลในสถานการณ์การดูแลที่เลือกสรร ทั้ง 6 สถานการณ์ โดยส่วนใหญ่เห็นว่าพฤติกรรมการดูแลที่พบมากที่สุด ในสถานการณ์ที่ปฏิบัติโดยอิสระ ในการช่วยเหลือกิจวัตรประจำวัน ได้แก่ การทำความสะอาดร่างกาย การทำเตียง ส่วนสถานการณ์การดูแลตามแผนการรักษา ได้แก่ การตรวจวัดสัญญาณชีพ พบมากที่สุด และรับรู้แตกต่างจากของผู้ป่วยสูงอายุเพิ่มเติมว่า คือ สถานการณ์ที่ปฏิบัติโดยอิสระในด้านจิตใจ ส่งเสริมกำลังใจ และการประเมินอาการ

ผลที่ได้รับจากการให้การดูแลผู้ป่วยสูงอายุที่เกิดขึ้น โดยกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดสามารถรับรู้ได้ตรงกันเป็นส่วนใหญ่ เกิดความภาคภูมิใจในตนเอง กำลังใจและรู้สึกถึงความมีคุณค่าในตนเองมากขึ้น ในนักศึกษาพยาบาลกลุ่มตัวอย่าง เห็นว่า เป็นแรงจูงใจในที่จะให้การดูแลผู้ป่วยสูงอายุมากขึ้น และการพัฒนาความสามารถในการดูแลผู้ป่วยสูงอายุของตนเองอย่างเหมาะสม เกิดการเรียนรู้ และมีประสบการณ์เพิ่มขึ้น ในขณะที่ผู้ป่วยสูงอายุ เกิดความต้องการการดูแลจากนักศึกษาพยาบาลกลุ่มตัวอย่างมากขึ้น

5.2 พฤติกรรมการดูแลผู้ป่วยสูงอายุ ตามบริบทของนักศึกษาพยาบาลกลุ่มตัวอย่างไทย และตามกรอบแนวคิดการดูแลของ Roach พบว่า มีพฤติกรรมการดูแลที่มีความสอดคล้องตรงกันเป็นส่วนใหญ่ ได้แก่ พฤติกรรมด้านความเห็นอกเห็นใจ ด้านความสามารถในการดูแล ด้านความเชื่อมั่นไว้วางใจ ด้านจิตสำนึกความถูกต้องทางศีลธรรมจริยธรรม และด้านพันธะผูกพันในการปฏิบัติงานการดูแล ส่วนพฤติกรรมการดูแลที่นักศึกษาพยาบาลกลุ่มตัวอย่างปฏิบัติ และรับรู้ที่แตกต่าง ได้แก่ ด้านความรู้สึกในฐานะความเป็นมนุษย์ด้านการให้ความเคารพนับถือ และด้านให้คุณค่าศักดิ์ศรีความเป็นบุคคล

การอภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยในการศึกษาพฤติกรรมกรรมการดูแลผู้ป่วยสูงอายุ ของนักศึกษาพยาบาลคาม บัณฑิตของนักศึกษาพยาบาลกลุ่มตัวอย่าง และผู้ป่วยสูงอายุกลุ่มตัวอย่าง สามารถนำเสนอในการอภิปรายผล ได้ดังนี้

1. จากภาพรวมพฤติกรรมกรรมการดูแลผู้ป่วยสูงอายุ ของนักศึกษาพยาบาลที่ตกเป็นกลุ่มตัวอย่าง ทั้งข้อมูลจากการสังเกต และการสัมภาษณ์ โดยรวมทั้งกลุ่มในทุกสถานการณ์ที่เลือกสรร มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายบุคคล พบว่า แต่ละคน มีพฤติกรรมกรรมการดูแลที่แตกต่างกัน ทั้งนี้ อธิบายได้จาก แบบแผนพฤติกรรมกรรมการดูแลผู้ป่วยสูงอายุ พบว่า ประกอบด้วยพฤติกรรม 8 ด้าน ได้แก่ พฤติกรรมด้านความรู้สึกในฐานะความเป็นมนุษย์ ที่เริ่มจากเกิดความรู้สึกรักและสงสารผู้ป่วยสูงอายุ ประกอบกับมีความรู้ความสามารถในการให้การดูแล เป็นพื้นฐานร่วมกับเกิดพันธะผูกพันในการปฏิบัติงาน การดูแล ช่วยเสริมทำให้นักศึกษาพยาบาลเกิดความเชื่อมั่นไวใจตนเอง ในการที่จะปฏิบัติกิจกรรมการพยาบาลต่าง ๆ ให้กับผู้ป่วยสูงอายุ ภายใต้การปฏิบัติที่มีพฤติกรรมด้านจิตสำนึกความถูกต้องทางศีลธรรม และจริยธรรม เป็นกรอบในการปฏิบัติงานการดูแลผู้ป่วยสูงอายุ และนอกจากนี้ นักศึกษาพยาบาลยังให้ความสำคัญ และตระหนักถึงพฤติกรรมด้านการให้ความเคารพนับถือ และการให้คุณค่า ตักตี่ศรี ความเป็นบุคคล จากพฤติกรรมกรรมการดูแลผู้ป่วยสูงอายุของนักศึกษาพยาบาลกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นพฤติกรรมพื้นฐานในการดูแลผู้ป่วยสูงอายุที่มีในนักศึกษาพยาบาลทุกคนเหมือนกัน

เมื่อพิจารณาพฤติกรรมกรรมการดูแลเป็นรายด้าน จะพบว่า ด้านความสามารถในการดูแล ด้านพันธะผูกพันในการปฏิบัติงานการดูแล และด้านจิตสำนึกความถูกต้องในศีลธรรมจริยธรรม พบระดับดี ส่วนด้านความเห็นอกเห็นใจ และด้านความเชื่อมั่นไวใจ พบอยู่ในระดับปานกลาง และทุกรายเห็นตรงกันว่า พฤติกรรมกรรมการดูแลผู้ป่วยสูงอายุเป็นการแสดงออกของนักศึกษาพยาบาลที่ ประกอบด้วยพฤติกรรมในส่วนที่เป็นความรู้สึก และเป็นการปฏิบัติพฤติกรรมในส่วนที่เป็นการกระทำ เกิดขึ้นอย่างผสมผสานต่อเนื่องกันในขณะที่มีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน ทั้งนี้สามารถอธิบายว่า เนื่องจากการดูแลที่ดีต้องเริ่มจากการผู้ให้การดูแลผู้ป่วย ได้รับความรู้สึกของตนเองที่มีงานการดูแลและต่อผู้ป่วยสูงอายุ พื้นฐานแรกของการดูแลจะมีความรู้สึกร่วมในฐานะที่เป็นมนุษย์ โดยมีความรัก เป็นจุดเริ่มต้นของการให้ และเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดพลังในบุคคล ในการปรับตัวในขณะที่ให้การดูแลต่อกัน และเกิดขึ้นในขณะที่ให้การดูแลตลอดเวลา ส่งผลทำให้เกิดความเห็นอกเห็นใจที่เกิดขึ้นเมื่อนักศึกษาพยาบาลมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกับผู้ป่วยสูงอายุที่ให้การดูแล (Worral, 1965: 123; Eriksson, 1969; May, 1969 อ้างถึงใน Amy, 1997: 7-9; Fromm, 1989: 85; Roach, 1997) และนอกจากนี้นักศึกษาพยาบาลกลุ่มตัวอย่าง คนหนึ่ง ได้ขยายความเห็นเพิ่มเติมว่า "การดูแลผู้ป่วยสูงอายุต้องเป็นการดูแลที่ทักให้จากใจของเรา ก่อน มีใจแล้วทุกอย่างก็จะตามมา การแสดงการกระทำทุกอย่างเพื่อผู้ป่วยสูงอายุ อยากให้การพยาบาล อยากทำให้ทุก ๆ อย่าง"

อีกทั้งต้องมีพฤติกรรมด้านพันธะผูกพันในการปฏิบัติงานการดูแล ทั้งนี้สามารถอธิบายได้ว่า พันธะผูกพันในการปฏิบัติงานการดูแล หรือ ความยึดมั่นผูกพัน (Commitment) เป็นสิ่งช่วยกำหนดทิศทางการแสดงพฤติกรรมการดูแล ถ้ามีพันธะผูกพันในการปฏิบัติงานการดูแลมาก ก็ย่อมทำให้นักศึกษาพยาบาลให้การดูแลได้ดี เนื่องจากมีความมุ่งมั่น เป็นเป้าหมายทำให้เกิดการดูแล และอธิบายได้ว่า พฤติกรรมส่วนมากอยู่ภายใต้การควบคุมของความตั้งใจของบุคคล ซึ่งความตั้งใจที่มีความมุ่งมั่นหรือมีเป้าหมายอย่างชัดเจนเป็นตัวกำหนดการกระทำ หรือพฤติกรรม (The Lexicon Webster, 1998: 703; Ajzen and Fishbier) 1980: 34)

การดูแลเป็นการแสดงพฤติกรรมการดูแลในการปฏิบัติกรพยาบาล เป็นการกระทำที่ต้องอาศัยอาศัยทั้งความรู้สึกรและภาระงานตามหน้าที่การดูแล ร่วมกับใช้ความรู้เพื่อเป็นพื้นฐานปฏิบัติงานทำให้เกิดการตัดสินใจ และสร้างความมั่นใจในการดูแลผู้ป่วยสูงอายุ (Roach, 1997: 5-8) และผู้ที่จะให้การดูแลผู้ป่วยสูงอายุ ต้องมีความรู้เกี่ยวกับกระบวนการสูงอายุ การเจ็บป่วย และการดูแลผู้ป่วยสูงอายุเป็นคุณสมบัติข้อหนึ่ง (สุศรีบูรณภณินชฺร์, 2523; อาภา ใจงาม, 2535: 127-132; กรรณิกา เจิมเทียนชัย, 2536: 28-33; วิไลวรรณ ทองเจริญ, 2539: 9-15; Eliopoulos, 1997: 24)

ส่วนพฤติกรรมด้านความเชื่อมั่นไว้วางใจ ที่พบว่านักศึกษาพยาบาลกลุ่มตัวอย่าง มีระดับปานกลาง และต่ำกว่าพฤติกรรมด้านอื่น ๆ อาจเนื่องมาจาก การให้การดูแลผู้ป่วยสูงอายุที่มีสภาพการเปลี่ยนแปลง และปัญหาการเจ็บป่วยที่มีลักษณะเฉพาะ ซับซ้อน จำเป็นที่ผู้ปฏิบัติต้องมีความเข้าใจ และมั่นใจในการปฏิบัติ ที่ครอบคลุมความต้องการการดูแลของผู้ป่วยสูงอายุ เป็นที่น่าสังเกตว่า นักศึกษาพยาบาลได้ผ่านการเรียนภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติในการให้การดูแลผู้ป่วยสูงอายุมาก่อน แต่ภาคฝึกฝนโดยนักศึกษาพยาบาลกลุ่มตัวอย่าง เห็นว่า เป็นพฤติกรรมที่ไม่เคยฝึกฝน หรือไม่เคยปฏิบัติตามมาก่อน อย่างเช่น พฤติกรรมในเรื่อง การให้คำแนะนำ ข้อมูลและการอธิบายเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน การให้ยาไม่เคยบอกผลข้างเคียงของการใช้ยา บอกวัตถุประสงค์ในการปฏิบัติงานการตรวจวัดสัญญาณชีพ ซึ่งเป็นเหตุผลหนึ่งที่ทำให้นักศึกษาพยาบาลกลุ่มตัวอย่าง เกิดความไม่มั่นใจในตนเอง และยังพบว่าเกิดจากมีพื้นฐานความรู้ไม่เพียงพอ ส่งผลต่อความไว้วางใจที่ผู้ป่วยสูงอายุมีให้กับนักศึกษาพยาบาล

ส่วนพฤติกรรมด้านจิตสำนึกความถูกต้องทางศีลธรรม และจริยธรรม ที่พบว่านักศึกษาพยาบาลกลุ่มตัวอย่าง มีการปฏิบัติในระดับดี และเป็นสิ่งที่นักศึกษาพยาบาลกลุ่มตัวอย่างทุกรายเห็นว่าต้องมีในการปฏิบัติงาน ที่แสดงถึงพฤติกรรมการดูแลด้านหนึ่ง ทั้งนี้อาจอธิบายได้ว่า จิตสำนึกในความถูกต้องทางศีลธรรมและจริยธรรม เป็นคุณสมบัติประจำตัว ที่จะควบคุมความประพฤติให้เป็นไปในทิศทางที่นักศึกษาพยาบาล เกิดความสำนึกในการกระทำต่อตน และต่อผู้ป่วยสูงอายุ ที่เกิดขึ้นโดยความเห็นชอบของแต่ละบุคคล เป็นการกระทำที่เกิดขึ้นโดยอิสระ ไม่มีการบังคับจากอำนาจหรือกฎเกณฑ์ใด ๆ แต่เป็นการปฏิบัติที่เกิดจากการผ่านกระบวนการคิดพิจารณาด้วยสติ และมีที่มาเกิดจากจิตใจของนักศึกษาพยาบาล ซึ่งเรียนรู้ได้จากตัวนักศึกษาพยาบาลเอง และจำเป็นต้องมีศีลธรรม และจริยธรรมทางการพยาบาล

เป็นพื้นฐาน จะมีส่วนช่วยเหลือผู้ป่วยทางด้านจิตใจ (พนัส หันนาคินท์ และแฉล้ม พวงจันทร์, 2531: 48; ลิวลี ศรีไล, 2523) ดังที่นักศึกษายาบาลกลุ่มตัวอย่างบางราย ได้ให้ความเห็นเพิ่มเติมไว้ว่า “ถ้าเราเรียนไม่ค่อยเก่ง หรือไม่รักในวิชาชีพนี้มาก่อนก็ได้ แต่เมื่อมาดูแลผู้ป่วยสูงอายุ เราต้องรู้ตัวเราก่อน รู้ใจตนเอง แต่ต้องมีจิตสำนึกที่ดี คือมีจิตใจที่ไม่คิดร้าย เราก็จะให้การพยาบาลได้ดี”

นอกจากนี้ยังพบว่ากลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญกับการแสดงความรักความเคารพนับถือ ให้เกียรติและคุณค่า คำนึงถึงในฐานะความเป็นบุคคลผู้สูงวัย ซึ่งนับว่าเป็นความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์ทางด้านจิตใจขั้นหนึ่ง ตามที่ Maskow ได้กล่าวไว้ ดังที่นักศึกษายาบาลเห็นว่าต้องให้การดูแลผู้ป่วยสูงอายุด้วยคุณธรรม สอดคล้องกับถ้อยคำที่ว่า การพยาบาลจะมีคุณค่าต่อผู้ป่วย ถ้าผู้ให้บริการพยาบาลเป็นผู้มีเมตตาธรรม มีน้ำใจ รัก และห่วงใยเพื่อนมนุษย์ที่เจ็บป่วยเสมือนด้วยญาติของตน (พนัส หันนาคินท์ และแฉล้ม พวงจันทร์, 2531: 39) เป็นสิ่งที่ตระหนักถึงและต้องยึดถือในการปฏิบัติตลอดเวลา และระมัดระวังในการแสดงออกขณะเริ่มต้นการดำเนินงานสัมพันธ์ภาพระหว่างกัน เปรียบเหมือนรากฐานที่นำไปสู่ความเชื่อมั่นและความไว้วางใจในงานการดูแล ขณะที่ปฏิบัติการพยาบาลต่อไป และจึงที่นักศึกษายาบาลบางรายขยายความว่า

“พื้นฐานที่สำคัญของคนที่ดูแลผู้ป่วยสูงอายุคือด้านจิตใจที่ต้องรักเขาเหมือนญาติ”

“นักศึกษายาบาลต้องมีใจรักในการปฏิบัติสิ่งต่าง ๆ ให้เขา ในการปฏิบัติในวิชาชีพ ออกจากที่จะช่วยเหลือเป็นสำคัญของการที่จะดูแลผู้ป่วยสูงอายุได้ดี”

“โดยต้องดูแลทั้งร่างกายและจิตใจของเขาควบคู่กัน”

“มีใจอ่อนน้อม มีความเป็นไทย มีมารยาทที่ดี ให้ความเคารพ”

โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการปฏิบัติต่อผู้ป่วยสูงอายุ ในขณะที่ให้การดูแลจำเป็นต้องอย่างยั่งยืนที่จะต้องบอกกล่าว แจ้งข้อมูลต่าง ๆ บอกวัตถุประสงค์การปฏิบัติงานต่าง ๆ หรือการให้สิทธิในการดูแลตนเอง และการได้รับการรักษาพยาบาลที่เกี่ยวข้องให้ผู้ป่วยทราบอย่างเหมาะสม เป็นต้น เนื่องจาก ผู้ป่วยสูงอายุมักมีปัญหาคความเสื่อมทั้งด้านร่างกาย และจิตสังคม เช่นการได้ยิน การมองเห็น ความจำ การรับรู้การปรับตัว และปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมที่แปรเปลี่ยนไปตามกระบวนการสูงอายุ และภาวะความเจ็บป่วยเป็นสาเหตุที่ทำให้ผู้ป่วยสูงอายุ มีข้อจำกัดทางความสามารถในการดูแลตนเองลดลง ต้องพึ่งพาผู้อื่นในการดูแลสุขภาพมากกว่าผู้ป่วยวัยทั่ว ๆ ไป และต้องการเวลาและการปฏิบัติการดูแลที่ให้ความสำคัญในการฟื้นฟูสภาพและชดเชยความเสื่อมตามวัยที่สูงอายุมากขึ้น จึงเป็นปัจจัยที่ขัดขวางการดูแลและการแสดงพฤติกรรมของนักศึกษายาบาล ดังที่นักศึกษายาบาลกลุ่มตัวอย่างเห็นว่า การปฏิบัติการพยาบาลในผู้ป่วยสูงอายุ จะต้องอาศัยความละเอียดอ่อนมากยิ่งขึ้นในการให้การดูแลผู้ป่วยสูงอายุ ต้องอาศัยการแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ประกอบกันอย่างผสมผสาน และต้องอธิบายเหตุผลของการปฏิบัติ

ดังนั้นการปรับเปลี่ยน และพัฒนาพฤติกรรมกรดูแลผู้ป่วยสูงอายุ ของนักศึกษายาบาลกลุ่มตัวอย่าง จึงเป็นสิ่งที่จำเป็นในขณะที่ยังศึกษา อยู่ในช่วงระยะเวลาการฝึกฝนบทบาทเชิงวิชาชีพ โดย

เฉพาะการเริ่มปลูกฝังพฤติกรรมพื้นฐาน ด้านความเห็นอกเห็นใจ และด้านความเชื่อมั่นไว้ใจ ที่พบว่า นักศึกษาพยาบาล มีพฤติกรรมในระดับต่ำ ควบคู่กับการพัฒนาพฤติกรรมด้านอื่น ๆ

2. จากผลพฤติกรรมการดูแลผู้ป่วยสูงอายุ ของนักศึกษาพยาบาลที่ตกเป็นกลุ่มตัวอย่าง เมื่อพิจารณาเป็นรายบุคคล พบว่ามีการปฏิบัติพฤติกรรมการดูแล ในระดับดี เป็นส่วนใหญ่ จำนวน 5 คน ส่วนอีก 3 คน และ 2 คน มีพฤติกรรมการดูแลในระดับปานกลาง และระดับต่ำ ตามลำดับ แสดงว่านักศึกษาพยาบาลกลุ่มตัวอย่างแต่ละคน มีพฤติกรรมการดูแลที่แตกต่างกัน และทุกรายเห็นตรงกันและสอดคล้องกับการสังเกตพฤติกรรมการปฏิบัติจริง เห็นว่า เป็นการแสดงออกของนักศึกษาพยาบาลที่ประกอบด้วยพฤติกรรมในส่วนที่เป็นความรูสึก และเป็นการปฏิบัติพฤติกรรมในส่วนที่เป็นการกระทำ ที่เกิดขึ้นอย่างผสมผสานต่อเนื่องกันในขณะที่มีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน ทั้งนี้อธิบายว่า การดูแลประกอบด้วยการผสมผสานความรูสึกลงสู่การกระทำในการปฏิบัติดูแลที่มีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน (Gaut, 1983 อ้างถึงใน Leininger, 1991: 50; Swanson, 1991; Morse and other, 1990 อ้างถึงใน Kenny, 1996: 261-272)

จากผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาพยาบาลกลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง และกลุ่มปานกลาง มีพฤติกรรมการดูแลคล้ายคลึงกันอยู่ในระดับเดียวกัน ทั้งนี้อาจเนื่องจาก ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นเพียงสิ่งที่ใช้วัดระดับขั้นต้นในการแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ที่เป็นผลมาจากความสนใจใส่ใจกระตือรือร้น ในการพัฒนา ใฝ่หาความรู้ความสามารถที่ใช้วัดตามเกณฑ์ที่กำหนดเท่านั้น แต่การดูแลเป็นการแสดงพฤติกรรมการดูแลในการปฏิบัติพยาบาล เป็นการกระทำที่ต้องอาศัยอาศัยทั้งความรูสึกและกระงานตามหน้าที่การดูแล รวมทั้งใช้ความรู้เป็นพื้นฐานการปฏิบัติประกอบร่วมกัน (Roach, 1997: 5-8) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน ข้อ 2 บางส่วน

พฤติกรรมการดูแลของนักศึกษาพยาบาลกลุ่มตัวอย่าง ที่ดูแลผู้ป่วยสูงอายุเพศชายมีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าผู้ที่ดูแลผู้ป่วยเพศหญิง ทั้งนี้อาจเนื่องจาก ลักษณะ ความแตกต่างระหว่างเพศ โดยผู้สูงอายุเพศชาย มีความรูสึกมีคุณค่าในตนเองมากกว่าผู้สูงอายุเพศหญิง (นงลักษณ์ บุญไทย, 2539, 147) ฉะนั้นเมื่อเกิดความเจ็บป่วย จึงทำให้ความมีคุณค่าในตนเองลดลง มีผลให้นักศึกษาพยาบาลที่ให้การดูแล ต้องแสดงพฤติกรรมการดูแลในด้านการให้ความเคารพ และด้านการให้คุณค่าศักดิ์ศรีความเป็นบุคคลมากขึ้น แต่พฤติกรรมในด้านการให้การสัมผัสพบว่าผู้ป่วยเพศหญิงได้รับการสัมผัสมากกว่าเพศชาย (Oliver and Redfern, 1991; Makennn, 1993; Routasalo, 1996: 904-911) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อ 3 บางส่วน

พฤติกรรมการดูแลของนักศึกษาพยาบาลที่ปฏิบัติต่อผู้ป่วยสูงอายุในแผนกอายุรกรรม มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าผู้ที่ดูแลผู้ป่วยสูงอายุในแผนกศัลยกรรม อาจเนื่องจากแผนกอายุรกรรมเป็นแผนกที่มีรักษาผู้ป่วยสูงอายุ ที่มีลักษณะความเจ็บป่วยด้วยโรคในระบบต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นจากหลายสาเหตุ และก่อให้เกิดได้หลายระบบ และต้องมีการรักษาด้วยยาเป็นจำนวนหลายชนิด และการรักษาหลายอย่าง มากกว่าผู้ป่วยศัลยกรรม ประกอบกับมีปฏิริยาการเปลี่ยนแปลง และการปรับตัวของร่างกายต่อความเจ็บป่วยที่ช้า ทำให้เมื่อเจ็บป่วยด้วยโรคทางอายุรกรรม ยิ่งส่งผลต่อความสามารถในการ

ช่วยเหลือตนเอง และการหายจากโรคซ้ำมากขึ้น จึงมีผลต่อพฤติกรรมการดูแลในด้านจิตใจ ต้องการมี
 คนมาอยู่พูดคุยด้วย และให้ข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับภาวะความเจ็บป่วย เพื่อเกิดความมั่นใจในการได้
 รับการดูแลจากนักศึกษาพยาบาลมากขึ้น

ส่วนนักศึกษาพยาบาลที่ดูแลผู้ป่วยสูงอายุ ที่มีอายุมากกว่า 70 ปี ขึ้นไป มีพฤติกรรมการ
 ดูแลในระดับสูงกว่า นักศึกษาพยาบาลที่ดูแลผู้ป่วยสูงอายุ ที่มีอายุ ระหว่าง 60-69 ปี อาจเนื่องจาก
 ลักษณะความเจ็บป่วยมีความสัมพันธ์กับอายุที่เพิ่มมากขึ้น และยังเกี่ยวข้องกับระดับความสามารถใน
 การช่วยเหลือตนเอง การพึ่งพาผู้อื่นและความต้องการการดูแลของผู้ป่วยสูงอายุ ในแต่ละช่วยอายุแตก
 ต่างกัน จึงทำให้การแสดงพฤติกรรมการดูแลของนักศึกษาพยาบาลแตกต่างกันออกไป โดยพบว่า
 เมื่ออายุมากขึ้น ความต้องการการดูแลมีมากขึ้น และเป็นไปตามสมมติฐานในข้อ 5

พฤติกรรมการดูแลที่นักศึกษาพยาบาลกลุ่มตัวอย่างปฏิบัติ มีปัจจัยแวดล้อมภายใน
 และภายนอก ที่ผลักดันเกิดจากการสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงาน จากเพื่อนนักศึกษา ที่สามารถ
 ถ่ายทอดความสามารถในการดูแลผู้ป่วยสูงอายุต่อกันได้ จากกระบวนการทำงานเป็นกลุ่มที่เกิดขึ้นใน
 การทำงานทีม ดังนั้นนักศึกษาพยาบาลกลุ่มตัวอย่างรับรู้ว่ามีปัจจัยที่มีผลต่อการแสดงพฤติกรรมการ
 ดูแลของนักศึกษาพยาบาลกลุ่มตัวอย่าง มุ่งการปฏิบัติงานประจำ ที่เน้นปริมาณของงานมากกว่าการให้
 ความสำคัญในการดูแลผู้ป่วยสูงอายุ ประกอบสภาพแวดล้อมในการทำงาน อุปกรณ์ของใช้ที่มี
 ปริมาณน้อย ผลักดันให้การดูแลที่นักศึกษาพยาบาลกลุ่มตัวอย่างกระทำกับผู้ป่วยสูงอายุ เป็นการ
 ปรับเปลี่ยนจากการดูแลที่มุ่งคน มาสู่การมุ่งปริมาณงาน อีกทั้งพบว่าภาระงานก็เป็นสิ่งที่ขัดขวางต่อ
 การดูแลผู้ป่วยสูงอายุ

ทั้งนี้อธิบายได้ว่า การพยาบาลที่มีคุณภาพ เป็นบริการให้การช่วยเหลือที่ต้องปฏิบัติด้วย
 คุณลักษณะเฉพาะในการดูแล มีความรู้ความสามารถ ความชำนาญ มีใจรักในการให้การพยาบาล
 เจตคติที่ดีต่อวิชาชีพ เสียสละ กล้าหาญ เพียรพยายาม มีอุปกรณ์ สิ่งแวดล้อม กำลังคนในการดูแลสมดุ
 กับจำนวนผู้ป่วย (พนัส หันนาคินทร์ และเนลล์ พวงจันทร์, 2531; Bevis, 1979 อ้างถึงใน Leininger, 1981:
 49-59; พยอม อยู่สวัสดิ์, 2537: 310-325) รวมทั้งจากสภาพแวดล้อมที่เกิดขึ้นจากปฏิบัติงานของพยาบาล
 วิชาชีพ และอาจารย์นิเทศที่เป็นแบบหลอมพฤติกรรม แบบแผนการแสดงพฤติกรรมการดูแลที่นักศึกษา
 พยาบาลกลุ่มตัวอย่างสามารถรับรู้ได้ เป็นการอาศัยการปลูกฝังการตัวแบบที่ดี

แต่การที่นักศึกษาพยาบาลจะมีพฤติกรรมการดูแลที่เหมาะสม จำเป็นที่ต้องผ่านกระบวนการ
 การเรียนรู้ และถูกปลูกฝังการฝึกปฏิบัติกับผู้มีประสบการณ์ที่เป็นแบบอย่างที่ดี ซึ่งเป็นไปตามทฤษฎี
 การเรียนรู้พฤติกรรมของ Bandura (1989) โดยเฉพาะตัวแบบจากพยาบาลวิชาชีพ และอาจารย์นิเทศ
 แต่ในสภาพความเป็นจริงที่สังเกตพบว่า สภาพการณ์การดูแลในหอผู้ป่วย มักพบว่า แบบอย่างของ
 การแสดงพฤติกรรมการดูแลถูกขัดขวางจาก ภาระงานของพยาบาลที่มีมากขึ้น ประกอบกับจำนวน
 บุคลากรทางการพยาบาลและการศึกษาพยาบาลมีอัตรากำลังน้อย จึงไม่เพียงพอต่อการนิเทศงาน
 และพัฒนาพฤติกรรมการดูแลของนักศึกษาพยาบาล ที่มีจำนวนมากได้อย่างทั่วถึง ดังนั้นจึงเป็นสิ่งที่

ผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาพยาบาลควรตระหนักถึงปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้ ที่มีผลต่อการแสดงพฤติกรรมและการดูแลของนักศึกษาพยาบาล

และจากเหตุผลอีกประการหนึ่งที่ได้เพิ่มเติมจากการวิจัย ก็คือ การดูแลจำเป็นต้องใช้เวลาในการฝึกฝน และปรับเปลี่ยนโดยได้รับการชี้แนะจากผู้ที่ทำหน้าที่ ในการหล่อหลอมพฤติกรรม การดูแล ให้คงอยู่ในนักศึกษาพยาบาลอย่างถาวร แต่สภาพการจัดการเรียนการสอนในปัจจุบัน เน้นถึงการแสดงพฤติกรรมที่ให้ความสำคัญกับการบรรเทาฐานการดูแลน้อย จากข้อมูลทั้งหมดจึงแสดงถึงความจำเป็นที่ควรตระหนักถึงการจัดสภาพการเรียนการสอน ที่เอื้อต่อการแสดงพฤติกรรมที่ประสานอย่างสอดคล้องกันทั้งฝ่ายบริการพยาบาล การบริหารและการศึกษาพยาบาล และการพัฒนาพฤติกรรม การดูแลในกลุ่มที่มีระดับการปฏิบัติต่ำ ควรได้รับการพัฒนาพฤติกรรมที่เหมาะสม ในช่วงของการฝึกหัด ประสบการณ์การดูแลในระหว่างที่กำลังศึกษา ควรได้รับการเรียนรู้และการฝึกฝนเพิ่มเติมมากขึ้น

3. พฤติกรรมการดูแลผู้ป่วยสูงอายุ ตามการรับรู้กลุ่มตัวอย่าง นักศึกษาพยาบาลกับผู้ป่วยสูงอายุ โดยรวมส่วนใหญ่มีความเห็นสอดคล้องตรงกันเป็นส่วนใหญ่ โดยนักศึกษาพยาบาลรับรู้ได้มากกว่าผู้ป่วยสูงอายุกลุ่มตัวอย่าง ที่พบว่าพฤติกรรมการดูแลรายด้าน มีเพียงบางพฤติกรรมย่อยที่รับรู้ต่างกัน ในเรื่องเกี่ยวกับการให้ข้อมูลและคำอธิบาย การบอกกล่าวความจริง การให้ความเข้าใจ การให้ความรู้สึกร่วมเห็นใจ การเปิดโอกาสให้ระบายความรู้สึก และการใช้กระบวนการพยาบาลในการปฏิบัติงาน แสดงให้เห็นว่า พฤติกรรมการดูแลผู้ป่วยสูงอายุตามการรับรู้ ของกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาพยาบาลและผู้ป่วยสูงอายุ ไม่แตกต่างกัน

หรืออีกนัยหนึ่งที่มีความสอดคล้องตรงกันเป็นส่วนใหญ่ และยังพบว่าผลที่ได้รับจากการแสดงพฤติกรรมการดูแล ตามการรับรู้ของทั้งกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่มตรงกัน ที่พบว่าเป็นความรู้สึกที่สามารถรับรู้ต่อกัน ถึงคุณค่า และการสื่อประสานความหมายของการกระทำในพฤติกรรมการดูแลต่าง ๆ ที่ปฏิบัติต่อกัน และเกิดความพึงพอใจ ในการสนองตอบความต้องการ และบรรลุเป้าหมายตามความมุ่งหวังเพื่อให้เกิดภาวะสุขภาพ และการพึ่งพาตนเอง ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจะเป็นการหล่อหลอมใจของนักศึกษาพยาบาลกลุ่มตัวอย่าง เกิดความภาคภูมิใจ และความมีคุณค่าในตนเองมากขึ้น ในการมองเห็นและการแปลความหมาย ของการแสดงพฤติกรรมการดูแลในบทบาทผู้ให้การดูแลในวิชาชีพ แสดงให้เห็นว่า พฤติกรรมการดูแลตามการรับรู้ของกลุ่มตัวอย่างผู้ป่วยและนักศึกษาพยาบาลไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ได้ตั้งไว้

ทั้งนี้อาจเนื่องจาก นักศึกษาพยาบาลเกิดแรงจูงใจภายในของบุคคลแต่ละคน ที่มีผลต่อการแสดงพฤติกรรม โดยขึ้นอยู่กับความคิดและความภาคภูมิใจในตนเองต่อการได้สวมบทบาท และปฏิบัติหน้าที่ในฐานะนั้น (นันทนา น้ำฝน, 2538) และเป็นผลเนื่องมาจากในการปฏิบัติงานของนักศึกษาพยาบาลกลุ่มตัวอย่าง เป็นการปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมายให้การดูแลผู้ป่วยสูงอายุ เป็นรายบุคคลเฉพาะที่ได้รับผิดชอบเป็นส่วนใหญ่ ทำให้นักศึกษาพยาบาลกลุ่มตัวอย่าง มีเวลาในการที่จะทำกิจกรรมการดูแลผู้ป่วยสูงอายุอย่างใกล้ชิดได้ และสามารถให้การดูแลได้มากที่สุด จึงมีโอกาสได้

เข้าถึงและร่วมรับปัญหา ความต้องการของผู้ป่วยสูงอายุได้อย่างรวดเร็ว สามารถค้นหาเป้าหมายในการดูแลร่วมกัน และช่วยส่งเสริมให้เกิดความไว้วางใจต่อกันมากขึ้น ทำให้ปัญหาและให้การดูแลที่สนองตอบตามความต้องการ ดังเห็นได้จากผลที่ได้รับจากการแสดงพฤติกรรมการดูแลที่เห็นสอดคล้องตรงกัน โดยทั้งนี้อธิบายได้ว่า การดูแลเป็นการปฏิบัติร่วมกับมีความรู้สึกต่อผู้ป่วย และสิ่งที่ปฏิบัติมีน้ำใจในการดูแลที่ผู้ป่วยสามารถรับรู้ได้ สนใจผู้ป่วยทั้งร่างกายและจิตใจ รวมถึงสังคมของผู้ป่วย ภายใต้อาการถูกต้องทางจริยธรรมเป็นบรรทัดฐานควบคุม มีการแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสม ถูกต้อง ผู้ป่วยเกิดความรู้สึกอบอุ่นใจ ปลอดภัย ไว้วางใจ ยินดีให้ความร่วมมือได้รับกำลังใจ ทำให้ผู้ป่วยหายมีพลังต่อสู้กับความเจ็บป่วย เป็นเครื่องประกันถึงการเกิดคุณภาพการดูแล (ประเวศ วัชรี, 2523 อ้างถึงในพนัส หันนาทินทร์ และแจลัม พวงจันทร์, 2531: 46-47) สอดคล้องกับการศึกษาของ Watson (1989) และ พยอม อยู่สวัสดิ์ (2537) ที่กล่าวว่า ผลลัพธ์ของการดูแล เป็นสิ่งที่บ่งบอกถึงคุณภาพการดูแล ที่เกิดจากการรับรู้ถึงการแสดงออก และเป้าหมายที่ตรงกัน

ดังนั้น จึงเป็นสิ่งสนับสนุนทำให้เกิดการรับรู้พฤติกรรมการดูแลตรงกัน จากการศึกษาความรู้สึกตรงกันทั้งในฐานะผู้รับและผู้ให้การดูแล นอกจากนี้มีหลายปัจจัยที่มีผลกระทบต่อพฤติกรรมการดูแล โดยปัจจัยด้านหนึ่งที่ทำให้การรับรู้ต่างกัน อาจเกิดจากผู้สูงอายุที่มีความคาดหวังต่อการได้รับการดูแล เห็นว่าเมื่อมาอนในโรงพยาบาล มุ่งถึงความต้องการจะได้รับการแสดงออกในการดูแล ด้วยการคำนึงถึงการให้ความเคารพ ยอมรับ และความมีคุณค่า อีกทั้งเกิดจากการเปลี่ยนทางสภาพอารมณ์และจิตใจของผู้สูงอายุที่มีความกลัว วิตกกังวลต่อภาวะความเจ็บป่วยที่รุนแรง ร่วมกับเกิดปัญหาอื่น

นอกจากนี้ การแสดงออกทางกิริยาท่าทาง สีหน้า การสัมผัส และน้ำเสียง ตลอดจนบุคลิกภาพของนักศึกษาพยาบาลกลุ่มตัวอย่าง ก็เป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้การรับรู้ของนักศึกษาพยาบาลกลุ่มตัวอย่าง และผู้ป่วยสูงอายุ ที่เหมือน หรือแตกต่างกันได้ ดังที่กรณีศึกษาบางราย กล่าวไว้ว่าบางคนไม่ชอบพูด สีหน้าดูไม่ยิ้มแย้ม พูดเสียงดังบ้าง เร็วหรือค่อยเกินไป จึงทำให้ผู้ป่วยสูงอายุ อาจารย์รับรู้และเข้าใจนักศึกษาพยาบาลกลุ่มตัวอย่าง ว่าไม่ได้ให้การดูแล ได้เช่นกัน ที่มีผลทำให้การรับรู้พฤติกรรมดูแลแตกต่างกันได้

4. การเปรียบเทียบพฤติกรรมการดูแล ตามบริบทนักศึกษาพยาบาลกลุ่มตัวอย่างไทย และแนวคิดการดูแลของ Roach

จากแนวคิดการดูแลของ Roach กล่าวว่า การดูแลมีลักษณะอยู่ที่การแสดงออก หรือการกระทำตามความสามารถในการดูแลผู้อื่นหรือผู้ป่วย ในการช่วยเหลือต่อกัน จะนำไปสู่การบรรลุถึงสิ่งที่ผู้ป่วยต้องการ และรับรู้ร่วมกัน ในขณะที่ปฏิบัติเกิดความพึงพอใจ และสุขใจที่ได้แสดงออก บ่งบอกถึงความเป็นวิชาชีพอย่างชัดเจน ซึ่งประกอบด้วยพฤติกรรม 5 ด้าน ได้แก่ ด้านความเห็นอกเห็นใจ ด้านความสามารถในการปฏิบัติดูแล ด้านความเชื่อมั่นไว้วางใจ ด้านจิตสำนึกความถูกต้องทางศีลธรรม จริยธรรม และด้านพันธะผูกพันในการปฏิบัติงานดูแล

ซึ่งในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ พบว่า พฤติกรรมการดูแล ตามบริบทของนักศึกษาพยาบาลกลุ่มตัวอย่างไทย ระบุว่าพฤติกรรมการดูแลผู้ป่วยสูงอายุ ประกอบด้วย 8 ด้าน ได้แก่ ความรู้สึกในฐานะความเป็นมนุษย์ ด้านพันธะผูกพันในการปฏิบัติงานการดูแล ด้านความสามารถในการปฏิบัติกรดูแล ด้านความเห็นอกเห็นใจ ด้านความเชื่อมั่นไว้วางใจ ด้านให้ความเคารพนับถือ ด้านให้คุณค่า ให้ศักดิ์ศรีความเป็นบุคคล และด้านจิตสำนึกความถูกต้องทางศีลธรรม จริยธรรม

จะเห็นได้ว่า พฤติกรรมการดูแล ที่พบเป็นไปตามกรอบแนวคิดการดูแลที่ Roach และนอกจากนี้ นักศึกษาพยาบาลกลุ่มตัวอย่าง ระบุว่าในการให้การดูแลผู้ป่วยสูงอายุ ต้องเน้นและให้ความสำคัญกับพฤติกรรมการดูแลในด้านการให้ความเคารพนับถือในความอาวุโส และด้านให้คุณค่า ศักดิ์ศรีความเป็นบุคคลของผู้ป่วยสูงอายุ เป็นพฤติกรรมที่มีความสำคัญมากกว่าที่ Roach ได้กล่าวไว้ ทั้งนี้เนื่องจาก ในสภาพวัฒนธรรมไทยที่เน้นการแสดงความเคารพนับถือในความอาวุโส ด้วยการแสดงออกอย่างมีสัมมาคารวะ อ่อนน้อม สุภาพอ่อนโยน ทั้งการกระทำ และการใช้คำพูดที่ต้องอาศัยความละเอียดอ่อน ในการปฏิบัติกรดูแล และนักศึกษาพยาบาลกลุ่มตัวอย่างทุกรายเห็นว่าสำคัญที่สุด และยึดถือในการปฏิบัติกับผู้ป่วยสูงอายุ โดยเฉพาะ การปฏิบัติกรดูแลจรรยาบรรณเป็นสิ่งต้องเกิดขึ้นในขณะที่ให้การดูแล ด้วยการแสดงคำพูดใช้สรรพนามแทนการเรียกชื่อ และนำหน้าการเรียกชื่อจริง โดยนักศึกษาพยาบาลกลุ่มตัวอย่างไทยเรียกว่า คุณตา คุณยาย เป็นต้น และเป็นคำพูดไพเราะ วาจานุ่มนวล มีหางเสียง และพูดมีคำลงท้าย “คะ ค่ะ ขา จ๊ะ” หรือการกล่าวคำขอโทษ ขอบคุณ ในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่ต้องจับต้องกระทำต่อผู้ป่วยสูงอายุ รวมทั้งการแสดงกิริยามารยาทของไทย ด้วยการไหว้ผู้ป่วยสูงอายุก่อนและหลังการปฏิบัติ หรือการบอกกล่าวก่อนการกระทำสิ่งต่าง ๆ ที่ตรงกับสำนวนไทย ที่กล่าวว่า “จะไปก็ลา จะมาก็ไหว้” แสดงถึงความอ่อนน้อม เคารพและแสดงความสามัคคี ซึ่งพฤติกรรมเหล่านี้เป็นลักษณะของคนในสังคมไทย ขนบธรรมเนียมประเพณีของไทย มีค่านิยมที่เคารพผู้ที่อาวุโสมากกว่า ซึ่งมีผลหล่อหลอมเป็นบรรทัดฐานของสังคม การปฏิบัติหรือนิสัยของคนในสังคมไทย

อนึ่งนักศึกษาพยาบาลกลุ่มตัวอย่างส่วนหนึ่ง เห็นว่า ได้ยึดพื้นฐานมาจากการอบรมปลูกฝังตั้งแต่ในครอบครัว ความผูกพันใกล้ชิดกับผู้สูงอายุตั้งแต่เด็ก และจากค่านิยม มารยาทในสังคมไทย ทำให้ส่งเสริมพฤติกรรมการดูแลในด้านการให้ความเคารพนับถือ การให้คุณค่า ศักดิ์ศรีความเป็นบุคคล และด้านจิตสำนึกความถูกต้องทางศีลธรรมและจริยธรรม ที่พบในนักศึกษาพยาบาลในระดับที่สูง ซึ่งจะแตกต่างจากสภาพสังคมวัฒนธรรมในต่างประเทศ ที่ผู้ให้การดูแลใช้การเรียกชื่อจริง และการใช้สรรพนามเรียก “เธอ และฉัน” และลักษณะการใช้น้ำเสียงคำลงท้าย เป็นต้น

แสดงให้เห็นว่า พฤติกรรมการดูแลผู้ป่วยสูงอายุของนักศึกษาพยาบาล เป็นการดูแลเชิงวิชาชีพ เป็นกระทำที่แปรเปลี่ยนไปตามสภาพวัฒนธรรม สังคม ค่านิยม และสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นอิทธิพลภายนอกด้านหนึ่งที่มีผลต่อบุคลิกภาพและพฤติกรรมด้านต่าง ๆ ที่สามารถถ่ายทอดคุณลักษณะซึ่งกันและกันได้ (Paterson and Zderad 1976: 16-23; Bevis, อ้างถึงใน Leininger, 1981:49-59; Bandura, 1986: 23; Bandura, 1989 อ้างถึงใน สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต, 2539: 48-50; Leininger, 1994; Roach, 1997 :2-4)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อการนำผลการวิจัยไปใช้ จากการศึกษาพบว่า การแสดงพฤติกรรมการดูแล เป็นความรู้สึกที่เกิดขึ้น และแรงจูงใจที่จะกระตุ้นการแสดงการกระทำ ที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องกลมกลืนกัน และมีปัจจัยต่าง ๆ ทั้งในส่วนข้อมูลสถานภาพและปัจจัยต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น อย่างสัมพันธ์เกี่ยวข้องกัน ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ทำให้เกิดคุณภาพของการปฏิบัติการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาลกลุ่มตัวอย่าง ดังนั้นผู้วิจัย จึงขอเสนอแนะ ดังนี้

1. เป็นที่น่าสังเกตว่า พฤติกรรมการดูแลผู้ป่วยสูงอายุที่จำเป็นต้องได้รับการพัฒนา และฝึกฝนเพิ่มเติม ได้แก่ ด้านความเห็นอกเห็นใจ ด้านความเชื่อมั่นไว้วางใจ ด้านการให้คุณค่า ศักดิ์ศรีความเป็นบุคคล เป็นพฤติกรรมที่นักศึกษาพยาบาลกลุ่มตัวอย่างมีการปฏิบัติในระดับต่ำ ทั้งที่นักศึกษาพยาบาลกลุ่มตัวอย่างมีความรู้ทางทฤษฎีเป็นพื้นฐาน ประกอบกับได้รับการฝึกฝนมาบ้างในขณะที่ยังศึกษาอยู่ก็ตาม แต่เป็นพฤติกรรมที่ไม่ได้รับการกระตุ้น หรือการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้ความสำคัญกับการปฏิบัติให้สอดคล้องกับสภาพผู้ป่วยสูงอายุ อีกทั้งพฤติกรรมการดูแลบางด้านถูกหล่อหลอม ในลักษณะที่ไม่เหมาะสม เช่น มุ่งปฏิบัติตามภาระงาน และปริมาณงานให้เสร็จสิ้นทันเวลามากกว่า การให้ความสนใจกับผู้ป่วยสูงอายุ หรือบางพฤติกรรมนักศึกษาพยาบาลกลุ่มตัวอย่างไม่เคยปฏิบัติในขณะที่ฝึกงานมาก่อน เช่น จึงทำให้เกิดความไม่มั่นใจ และไม่เห็นความจำเป็นของการแสดงพฤติกรรมเหล่านี้ ถึงแม้ว่านักศึกษาพยาบาลกลุ่มตัวอย่างจะรับรู้ว่าเป็นสิ่งที่ควรกระทำ และสามารถช่วยเหลือผู้ป่วยสูงอายุและญาติได้ก็ตาม จึงทำให้พฤติกรรมการดูแลผู้ป่วยสูงอายุจึงไม่แตกต่างจากการดูแลในผู้ป่วยวัยอื่น จึงเป็นเหตุผลจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องเสริมพฤติกรรมการดูแลในด้านต่าง ๆ ดังกล่าวให้มากขึ้น

2. นักศึกษาพยาบาลกลุ่มตัวอย่างเห็นว่า ผู้ที่จะแสดงพฤติกรรมการดูแลที่ดี จะต้องมียุติสำนึก ความถูกต้องทางศีลธรรมและจริยธรรมทางวิชาชีพ เป็นกรอบนำการปฏิบัติร่วมกับเกิดความรู้สึกรักในการดูแล และมีพันธะผูกพันในการปฏิบัติงานการดูแล ถึงแม้ว่าจะมีความรู้ความสามารถ และความเชื่อมั่นไว้วางใจน้อยก็ตามหรือมีปัจจัยอื่น ๆ ก็ตาม จึงควรส่งเสริมให้มีพฤติกรรมด้านนี้ให้มากขึ้น โดยนำมาผสมผสานควบคู่กับความรู้นในทางวิชาการพยาบาลผู้สูงอายุในหลักสูตร ทั้งภาคทฤษฎี และปฏิบัติ เพื่อเสริมสร้างพื้นฐานแนวคิดการดูแลและพฤติกรรมการดูแลมากยิ่งขึ้น

3. ในการศึกษาครั้งนี้ ศึกษาพฤติกรรมการดูแล โดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกเฉพาะในกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาพยาบาลและผู้สูงอายุ จำนวนกลุ่มละ 10 คน ซึ่งอาจทำให้ได้พฤติกรรมการดูแลที่ยังไม่ครอบคลุมพฤติกรรมทั้งหมดของนักศึกษาพยาบาล เนื่องจากความแตกต่างทางปัจจัยที่พบในนักศึกษาพยาบาลและ การสภาพการณ์ที่แปรเปลี่ยนไป อันมีความเกี่ยวข้องกันกับพฤติกรรมการดูแลได้ จึงควรศึกษาพฤติกรรมการดูแลจากผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant) หรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับการแสดงพฤติกรรมการดูแลผู้ป่วยสูงอายุของนักศึกษาพยาบาล ทั้งในด้านการจัดการศึกษาพยาบาล การบริหารและการปฏิบัติการ

พยาบาล รวมทั้งศึกษาจากกลุ่มผู้ป่วยสูงอายุที่ไม่ได้รับการดูแลจากนักศึกษานักศึกษาพยาบาล และญาติ รวมถึงใน
นักศึกษานักศึกษาพยาบาลในแต่ละชั้นปี เพื่อให้ได้ข้อมูลครอบคลุมถึงพฤติกรรมกรรมการดูแลละเอียดมากยิ่งขึ้น

4. ผลการค้นพบได้แสดงว่า พฤติกรรมการดูแลผู้ป่วยสูงอายุมิได้เกิดจากปัจจัยด้านนักศึกษา
พยาบาลกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และเพศ อายุ และลักษณะการเจ็บป่วยของผู้ป่วยสูง
อายุ แต่ยังมีปัจจัยอื่น ๆ ที่ผู้วิจัยไม่ได้ถามศึกษาแต่พบว่าเกิดขึ้นจากงานวิจัยครั้งนี้ เช่น การมีผู้สูงอายุใน
ครอบครัว ความผูกพันกับผู้สูงอายุ ประสบการณ์การดูแล การตระหนักรู้ในตนเอง เจตคติต่อผู้สูงอายุและ
ความเจ็บป่วย เจตคติต่อวิชาชีพการพยาบาล สภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงาน กระบวนการกลุ่มและการ
ทำงานเป็นทีมของนักศึกษานักศึกษาพยาบาล กับเพื่อนหรือพยาบาลวิชาชีพ ภาระงานที่มากเกินไป เป็นปัจจัยที่มี
ผลต่อการแสดงพฤติกรรมกรรมการดูแลผู้ป่วยสูงอายุ ควรเร่งพัฒนาและส่งเสริมพฤติกรรมกรรมการดูแลผู้ป่วยสูงอายุ
ให้กับนักศึกษานักศึกษาพยาบาลกลุ่มตัวอย่างที่มีปัจจัยต่าง ๆ กัน โดยเฉพาะในกลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ
กลุ่มที่มีเจตคติทางลบต่อผู้ป่วยสูงอายุ กลุ่มที่มีบุคลิกภาพเก็บตัว พูดคุยน้อย ปรับตัวได้ช้า เพื่อสร้างและ
ส่งเสริมให้นักศึกษานักศึกษาพยาบาลกลุ่มตัวอย่าง แสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมมากยิ่งขึ้น และควรจัดความแตกต่าง
ในการฝึกฝนการปฏิบัติงานการดูแล ในนักศึกษานักศึกษาพยาบาลที่มีปัจจัยหลากหลายกัน เพื่อให้เกิดการถ่ายทอด
ทักษะ และการกระทำที่แตกต่างกัน อันมีผลต่อการปฏิบัติพฤติกรรมกรรมการดูแลที่เรียนรู้ต่อกัน

5. วิทยาลัยพยาบาลฯ มีหน้าที่ในการปลูกฝังแบบอย่างพฤติกรรมต่าง ๆ และเสริมการเรียนรู้
ให้นักศึกษานักศึกษาพยาบาลกลุ่มตัวอย่าง ไม่ให้เป็นอุปสรรคขัดขวางการเกิดพฤติกรรมกรรมการดูแล หรือลดอิทธิพล
จากปัจจัยต่าง ๆ ให้น้อยลง จึงสะท้อนให้เห็นถึงควรปรับปรุงวิธีการจัดการเรียนการสอน โดยการจัดสภาพ
แวดล้อมในหอผู้ป่วยให้เอื้อต่อการแสดงพฤติกรรมกรรมการดูแลมากขึ้น เช่น เตรียมอุปกรณ์ของใช้ให้เพียงพอ
การมอบหมายงานพิเศษควรลดจำนวนลง ใช้การสนทนากลุ่ม หรือการประชุมปรึกษาทางการพยาบาล
ระหว่างนักศึกษานักศึกษาพยาบาล กับอาจารย์พยาบาลและพยาบาลวิชาชีพ เพื่อสนับสนุนการปรับพฤติกรรมการ
ดูแลผู้ป่วยสูงอายุให้เหมาะสมมากขึ้น หรือในรายวิชาการพยาบาลผู้สูงอายุ ควรจัดให้มีการประเมินผล และ
การชักกลุ่มเสริมสร้างพฤติกรรมกรรมการดูแลผู้ป่วยสูงอายุ ตามความคิดเห็นและการรับรู้ของนักศึกษานักศึกษาพยาบาล
กับผู้ป่วยสูงอายุ เพื่อแลกเปลี่ยนทักษะ และช่วยในการปรับพฤติกรรมกรรมการดูแลร่วมกัน

6. เป็นที่น่าสังเกตได้ว่า จากผลการวิจัยมีนักศึกษานักศึกษาพยาบาลกลุ่มตัวอย่างบางราย ที่รู้สึกว่
พฤติกรรมกรรมการดูแลไม่ได้รับความสนใจ ไม่เห็นความสำคัญจากอาจารย์พยาบาล และพยาบาลวิชาชีพเท่าที่
ควร และอีกประการหนึ่ง สภาพการณ์ในหอผู้ป่วยและการจัดการเรียนการสอน มักพบว่า พยาบาลวิชาชีพ
และอาจารย์พยาบาลมีภาระงานมาก อัตรากำลังคนมีจำนวนน้อย ประกอบกับจำนวนผู้ป่วยที่รับผิดชอบใน
การดูแลมีจำนวนมาก และต้องดูแลหลายวัย ตลอดจนจำนวนนักศึกษานักศึกษาพยาบาลที่ขึ้นฝึกมีจำนวนมาก ทำให้
การเฝ้าระวังติดตามการแสดงพฤติกรรมกรรมการดูแลจึงเป็นเรื่องที่กระทำได้น้อยและไม่ทั่วถึง ในขณะที่การดูแล
ผู้ป่วยสูงอายุต้องอาศัยเวลาและความเฉพาะในการให้การดูแล จึงควรสนับสนุนให้พยาบาลวิชาชีพและ
อาจารย์พยาบาลได้แสดงบทบาท และเป็นแบบอย่างการแสดงพฤติกรรมกรรมการดูแลที่เหมาะสม ในการให้การ
ดูแลผู้ป่วยสูงอายุ ให้กับนักศึกษานักศึกษาพยาบาล ที่ช่วยพัฒนาการเห็นที่พฤติกรรมกรรมการดูแล ในขณะที่นัก

ศึกษาปฏิบัติงานบนหอผู้ป่วยให้มีคุณภาพมากขึ้น ด้วยการศึกษาพยาบาลวิชาชีพควรมีพฤติกรรมดูแลตามแนวทางการวิจัยครั้งนี้ มาปรับปรุงและประเมินตนเอง เพื่อการพัฒนาการปฏิบัติพฤติกรรมดูแลผู้สูงอายุมากขึ้น

7. ผู้บริหารทางการศึกษาพยาบาล และทางการปฏิบัติ ควรตระหนักถึงความสำคัญทางพฤติกรรมดูแลที่นำไปประยุกต์กับนโยบายและแผนงาน ควรบริหารงานในการให้บริการผู้ป่วยสูงอายุ ที่เน้นการดูแลทั้งคน ในกลุ่มพยาบาลวิชาชีพ และบุคลากรที่เกี่ยวข้องมากกว่า การมุ่งให้บริหารจัดการงานตามกำหนดเวลา และมุ่งทำตามภาระงานประจำ เพื่อสร้างระบบการปฏิบัติงาน และส่งเสริมพฤติกรรมดูแลผู้ป่วยวัยสูงอายุ และในกลุ่มวัยอื่น ๆ มากขึ้น

8. โดยข้อค้นพบจากวิธีดำเนินการวิจัยที่ใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก และการสนทนากลุ่ม ทำให้ได้รับทราบข้อมูลในทัศนะของนักศึกษาพยาบาลมากขึ้น และช่วยสะท้อนให้นักศึกษาพยาบาลได้ตระหนักรู้ถึงการปฏิบัติพฤติกรรมดูแลของตน และส่งเสริมให้นักศึกษาพยาบาลเกิดการกำกับตนเอง การสังเกตการกระทำและการประเมินตนเอง ก่อให้เกิดการพัฒนาและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมดูแลผู้ป่วยสูงอายุด้วยตนเอง เป็นการเสริมสร้างสำนึกในการปฏิบัติงานการดูแล และพันธะผูกพันในงานการดูแลเพิ่มขึ้นของนักศึกษาพยาบาล เห็นได้จากมีนักศึกษาพยาบาลบางรายที่ให้อธิบายเห็นดังตัวอย่างข้อความที่ขยายความว่า

“ถ้าไม่ได้มาพูดคุยกันในครั้งนี้ ก็จะได้รู้ว่าสิ่งที่เราปฏิบัติต่อผู้ป่วยสูงอายุนั้น ทำถูกหรือผิดเหมาะสมอย่างไร บางพฤติกรรมที่ได้ทำ แต่ไม่เคยคิดมาก่อนว่าทำไปทำไมก็มี”

“ไม่เคยมีใครมาพูดแบบนี้ ทำให้ได้คิดว่า เราน่าจะปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมในการดูแลผู้ป่วยสูงอายุในเรื่องที่เหมาะสม และที่เราไม่รู้”

“ไม่เคยคาดคิดมาก่อนว่าสิ่งที่เราปฏิบัติกับผู้ป่วยสูงอายุ มันจะมีความหมายและสำคัญมาก”

“อย่างบางเรื่องเราเรียนมาอย่างไรก็ทำไปอย่างนั้น ไม่เคยมานึกหรือถามว่าทำไมถึงทำ การที่ได้มาพูดคุยทำให้ต้องคิดมากขึ้น และเกิดความรู้สึกว่าต่อไปจะทำอะไรต้องคิดถึงเหตุผลที่เราทำให้มาก”

9. ศึกษาวิจัยครั้งนี้ ทำการสังเกตพฤติกรรมดูแลผู้ป่วยสูงอายุของนักศึกษาพยาบาลกลุ่มตัวอย่าง ศึกษาเฉพาะในสถานการณ์ที่เลือกสรรเพียง 6 สถานการณ์เท่านั้น ทำให้แสดงพฤติกรรมดูแลผู้ป่วยสูงอายุเพียงบางด้าน ซึ่งยังไม่ครอบคลุมพฤติกรรมทั้งหมดของนักศึกษาพยาบาล แต่ถ้าทำการศึกษาในสถานการณ์การดูแลอื่น ๆ อาจจะได้พบพฤติกรรมดูแลในด้านอื่น ๆ เพิ่มเติมมากขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การศึกษาพฤติกรรมกรรมการดูแลผู้ป่วยสูงอายุของพยาบาลวิชาชีพ โดยใช้ระเบียบวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มนักศึกษาพยาบาล
2. การศึกษาถึงวิธีการสอนที่เสริมสร้างพฤติกรรมกรรมการดูแลผู้ป่วยสูงอายุ ของนักศึกษาพยาบาล ทั้งในการศึกษาภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ
3. การศึกษารูปแบบการสร้างพฤติกรรมกรรมการดูแลผู้ป่วยสูงอายุของนักศึกษาพยาบาล โดยเน้นแนวคิดพื้นฐานการดูแล และศึกษาหาวิธีการและเทคนิคในปรับเปลี่ยนพฤติกรรมกรรมการดูแลผู้ป่วยสูงอายุ
4. การศึกษาการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนพยาบาลศาสตร์ ที่มุ่งเน้นการดูแลเป็นพื้นฐานการปฏิบัติ โดยเฉพาะในการดูแลผู้ป่วยสูงอายุ
5. การศึกษาถึงการรับรู้พฤติกรรมกรรมการดูแลผู้ป่วยสูงอายุ ของนักศึกษาพยาบาลทุกสถาบันการศึกษาพยาบาล ตามการรับรู้ของนักศึกษาพยาบาลทุกชั้นปี และศึกษาในกลุ่มที่มีปัจจัยหลากหลาย
6. การศึกษาวิธีการประเมินพฤติกรรมกรรมการดูแลผู้ป่วยสูงอายุของนักศึกษาพยาบาล
7. การศึกษาพฤติกรรมกรรมการดูแลผู้ป่วยสูงอายุ ในทัศนะของผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาพยาบาล การบริหารและการบริการการพยาบาล เพื่อหาวิธีการแก้ไขและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้ครอบคลุม